

JURISTEN

NR 3 / 2021

WWW.JURISTEN.NO

Tema Rettssikkerhet i kommunene

Stor kommuneundersøkelse:

**Nesten halvparten av norske kommuner
mangler jurister – utfordringer i kø**

97,5 %

er tilfredse eller
svært tilfredse med
abonnementet på
JUS Digital!

TO ÅRLIGE KURS INKLUDERT!

ABONNEMENT – JUS DIGITAL

Nå ligger mange av høstens årlige kurs ute på jus.no. Som abonnent kan du melde deg på to livestreamer av årlige kurs kostnadsfritt! Du får også opptak av kursene i etterkant. I tillegg inngår alle e-kurs, webinarer og digilunsjer i ditt abonnement.

Prisen er knallgod for medlemmer!

Deltar du på to livestreamer, så tilsvarer det omtrent abonnementsavgiften. I tillegg kan du gratis melde deg på over 50 e-kurs (nye kurs utvikles fortløpende) og alle webinarer og digilunsjer! Bli abonnent, det lønner seg.

Innhold 3|21

6 Jurister i kommunene
Benedicte Gram-Knutsen er bekymret for funn i undersøkelse.

14 Kommunedirektør
Trine Myrvold Wikstrøm i Lillestrøm kommune satser på intern juridisk kompetanse.

20 Rapport om barnevernet
Fjeld-rapporten tar for seg konfliktfylte barnevernsaker.

22 Sitter i utvalg
Karl Harald Søvig sitter i utvalg som ser på rettssikkerhet i barnevernet.

26 Meldeplikt
Bente Ohnstad mener meldeplikten til barnevernet tolkes feil.

32 Utdanningsrett
Johan Sverre Rivertz er en kapasitet innen utdanningsrett.

38 Etterlyser kompetanse
Riktig juridisk saksbehandling styrker innbyggernes tillit til kommunene, sier Håvard Holm.

44 Undersøker sykehjem
Sivilombudsmannen har funnet manglende kvalitetssikring av vedtak og tvangsbruk.

48 Ansatte jurist
Sunndal kommune styrker tildelingsenheten med egen jurist.

56 Ønsker gode vedtak
Statsforvalter Per Arne Olsen peker på de kommunale juristenes viktige rolle.

58 KS-advokater
KS skal lokalisere advokater fast i Nord-Norge.

Har du
riktig lønn?

Hva tjener de du kan sammenligne deg med?

Hvordan er din lønnsutvikling? Og hva er det vanlig å tjene i en jobb som ligner på din? Over 6 000 jurister og advokater svarer årlig på Juristforbundets store lønnsundersøkelse – sjekk hva de tjener!

Juristforbundets lønnskalkulator viser resultater fra både statlig, kommunal og privat sektor. Kalkulatoren kan bistå deg i lønnsforhandlinger og er et unikt verktøy for både deg som er ny og erfaren jurist.

Sjekk lønnskalkulatoren på juristforbundet.no/lonnskalkulator

Den lokale rettssikkerheten

Kommunal sektor fatter vedtak og beslutninger av stor betydning for innbyggerne, og juristdekningen i kommune-Norge er et tema Juristen har tatt for seg tidligere. I 2002 omtalte vi blant annet en rapport fra Norsk institutt for by- og regionsforskning (NIBR) som tok utgangspunkt i små kommuners evne til å ivareta innbyggernes rettssikkerhet. Forskerne pekte den gang på at lovgivningen gikk i stadig retning av individuelle rettigheter og at det juridiske aspektet grep inn på mange områder. Men at det var varierende kunnskap om dette ute i kommunene. Samtidig viste undersøkelser at juristdekningen ikke var god og at det manglet juridisk kompetanse i egen administrasjon.

I årene etterpå har ikke utfordringene blitt færre og rettssikkerhet i kommunene har vært tema i flere undersøkelser. Det er også tema i denne utgaven av Juristen. Utgangspunktet er en undersøkelse Rambøll har utført på vegne av Juristforbundet. Det er sett på status for juridisk kompetanse i kommuneadministrasjonene, hvordan man dekker for behovet og hvilke vurderinger kommunene gjør på dette området. Funnene i undersøkelsen kan du lese mer om lenger ut i denne utgaven, men stikkord er at bare litt over halvparten av kommunene har ansatt jurister – og at i de kommunene som har jurister, brukes de fortrinnsvis som støtte for ledelse og stab og på fagområdet plan og bygg. De bidrar i mindre grad innenfor fagområder som retter seg mot ressursvake grupper av innbyggere – som barnevern, helse og omsorg, personvern, og oppvekst og utdanning.

At det er stort behov for juridisk kompetanse i kommune-Norge, kan det ikke være tvil om. I denne utgaven skrapper vi bare i overflaten på store kommunale tjenesteområder som barnevern, helse og omsorg og oppvekst og utdanning. Det kommunale selvstyret forutsetter at man skal forvalte et ganske omfattende regelverk om rettighe-

ter for innbyggerne og plikter for kommunen, påpeker jusprofessor Bente Ohnstad om barnevernsfeltet i denne utgaven.

Johan Sverre Rivertz, som er en kapasitet innen utdanningsrett, snakker om alle de kommunale oppgavene innen skole og oppvekst. Og når det gjelder helse og omsorgsfeltet, bør alle lese om Sivilombudsmannens undersøkelse av sykehjem.

Det er krav om minimumsdekning på flere områder innen kommunal tjenesteyting, men når det gjelder rettssikkerhet kan det virke som tankegangen ikke er den samme. Jurister i denne utgaven etterlyser derfor en juridisk minstebemanning, for å sikre innbyggerne kvalitet i saksbehandlingen og kvalitet i kommunens generelle drift. Benedicte Gram-Knutsen, leder for Juristforbundet – Kommune påpeker at kommunal sektor er omfattende, og at feil i saksbehandlingen og feil lovforståelse kan få store konsekvenser for innbyggerne. Det gjelder uansett geografisk plassering og innbyggertall.

Leserne bør også få med seg kronikken skrevet av Domstoladministrasjonens styreleder Bård Tønder i denne utgaven. Også der er temaet «lokal rettssikkerhet», om enn i et videre og noe annet perspektiv. Tønder skriver om Domstoladministrasjonens tanker om lokale rettssentere og hvordan man slik kan samle en del justisoppgaver som er spredt på ulike sektorer til ett sted på lokalt nivå.

Vi ønsker alle våre lesere en riktig god sommer!

Ole-Martin Gangnes
redaktør

Redaktør
Ole-Martin Gangnes
omg@juristen.no

Annonseansvarlig
Randi Huth Rogne – Storybold
randi@storybold.no
Tlf.: +47 995 20 500

Journalist
Tore Letvik
tl@juristen.no

Design / layout
Inge Martinsen – 07 Media
inge.martinsen@07.no

Journalist
Tuva Bønke Grønning
tbg@juristen.no

Tips redaksjonen
redaksjonen@juristen.no
mob. 48 24 83 52
www.juristen.no

Følg oss!

Ved adresseendring

Logg inn med ditt medlemsnummer på juristforbundet.no for å endre.

Andre – send ny adresse til medlem@juristforbundet.no

Redaksjonen forbeholder seg retten til å redigere eller forkorte innlegg.

Juristen arbeider etter redaktørplakaten og er en del av

Forsideillustrasjon

iStock / Colourbox

Grafisk produksjon

07 Media – 07.no

Innsendt stoff til neste nummer må være redaksjonen i hende innen 23. august 2021.

Redaksjonen avsluttet 7. juni 2021.

Utgiver

 JURISTFORBUNDET

Undersøkelse om juridisk kompetanse

– At bare litt
over halvparten av
kommunene har
jurister bekymrer
oss sterkt

Det handler om folks rettssikkerhet, sier Benedicte Gram-Knutsen. Lederen for Juristforbundet – Kommune, som arbeider ved Byombudet i Bergen, ønsker å bevisstgjøre innbyggerne.

 Ole-Martin Gangnes

– Da kan det virke som om mange kommuner tenker at de rett og slett ikke trenger jurister. De ser ikke behovet. At man kan tenke det, med tanke på den rettsliggjøringen vi har hatt i samfunnet, er bekymringsfylt, sier Benedicte Gram-Knutsen. (Foto: Privat)

Bare 55 % av 254 kommuner som har svart på en undersøkelse Ramboell har utført for Juristforbundet, har ansatt én eller flere jurister. Særlig i de mindre kommunene er det få som har juridisk kompetanse i egen administrasjon. Undersøkelsen viser også en klar tendens til at de større kommunene oftere har ansatt jurister.

– Det forteller at kvaliteten i saksbehandlingen vil kunne variere mye fra kommune til kommune. Alle innbyggere bør kunne føle seg trygge på at de får de rettighetene loven gir dem, uansett hvilken kommune de bor i, sier Benedicte Gram-Knutsen, leder av Juristforbundet – Kommune.

– Det handler om folks rettssikkerhet, sier hun.

Kommuneundersøkelsen viser også at de kommunene som har ansatte jurister, fortrinnsvis bruker juristene som støtte for ledelse og stab, dessuten ofte på fagområdet plan og bygg. Juristen får i langt mindre grad bidra innenfor fagområder som kan berøre ressursvake grupper av innbyggere – som barnevern, helse og omsorg, personvern, og oppvekst og utdanning.

– Alvorlig

Gram-Knutsen mener det er uholdbart at ansatte uten tilstrekkelig juridisk utdanning jobber med juridiske problemstillinger i kommuner over hele landet – og at det kan lede til inhabilitet, rolleblanding og mangelfull håndtering av alt fra byggesaker til barnevern.

– Juristtettheten er dårlig, særlig i små kommuner. Samtidig skal alle kommuner, uansett størrelse, løse hele spekteret av kommunale oppgaver. Det er ingenting som tilsier at små kommuner har mindre kompliserte juridiske oppgaver enn de store. I vårt samfunn, med stor grad av rettsliggjøring, er det ekstremt alvorlig når kommunene mangler juridisk kompetanse.

Undersøkelsen viser at de store kommunene som prioriterer juri-

disk kompetanse, men gjerne da innen byggesak, HR og ledelse.

– Byggesak er et viktig område og det er bra at jurister jobber med det. Men juridisk kompetanse som støtte for ledelse og stab er jo ikke noe som kommer innbyggerne direkte til gode og som direkte styrker kvaliteten på tjenester og vedtak. Vi ble også overrasket over å se at personvern ikke er høyere prioritert med juridisk kompetanse, sier hun.

– Totalbildet som tegnes bekymrer oss sterkt. Vi spør oss om hvorfor kommuner ikke har jurister. Er det økonomi? Klarer man ikke å rekruttere? Undersøkelsen viser at det ikke først og fremst er økonomi. Og de som søker etter jurister får søkere.

– Da kan det virke som om mange kommuner tenker at de rett og slett ikke trenger jurister. De ser ikke behovet. At man kan tenke det, med tanke på den rettsliggjøringen vi har hatt i samfunnet, er bekymringsfylt. Man kan bli mørkredd av å observere en slik holdning, sier hun.

Undersøkelsen viser at behovet for juridisk kompetanse vurderes ulikt fra kommune til kommune. Kommuner med over 50 000 innbyggere tenderer oftere til å ha planer om å ansette jurister i fremtiden, mens kommuner med 2 000 – 4 999 innbyggere sjeldnere planlegger å ansette jurister de neste 12 månedene.

Bevisstgjøring

– Vi ønsker å bevisstgjøre innbyggerne i kommunene om at dette handler om deres rettssikkerhet, kvalitet på tjenestene og kvaliteten på vedtak kommunen gjør, sier hun.

Gram-Knutsen peker spesielt på barnevern, men også på viktige områder som skole, helse og omsorg.

– Demokratiet bygger på tillitt. Og da må innbyggerne ha tillitt til at kommunen behandler saker på en rettssikker og kompetent måte. Mangler dette, er det grunn til å

frykte at tillitt pulveriseres og dermed at demokratiet svekkes.

– Undersøkelsen viser at nesten alle kommuner benytter seg av ekstern juridisk bistand, uavhengig av om de har ansatt jurister eller ikke. Er det ikke greit at man bare leier inn juridisk hjelp ved behov?

– Problemet er at det da mangler forståelse for når man er inne i en juridisk vurdering eller problemstilling. Det må du ha kompetanse for å vite. Juristene vil tilføre kommunene bestillerkompetanse, slik at det eventuelt kan hentes inn ekstern juridisk kompetanse dersom det er behov for det.

Gram-Knutsen sier også at jurister ansatt i kommunen kan redusere omfanget av ressurskrevende tvister og spare ressurser ved å unngå unødvendige omgjøringer av vedtak i overordnet forvaltningsorgan eller i domstolene.

– I tillegg til å sikre rettighetene til innbyggerne, kan juridisk kompetanse forebygge at saker blir unødvendig dyre. Ved å ha juridisk bestillerkompetanse, kan juristen peke kommunen i riktig retning og innhente ekstern hjelp de gangene det behøves.

Veiledning

De fleste områder hvor kommunen utøver myndighet er regulert i lov og forskrifter og innbyggerne har derfor et stort behov for juridisk veiledning fra kommunen påpeker lederen for Juristforbundet – Kommune.

– Hvem som helst kan ikke gi denne veiledningen. Oppgaven krever solid juridisk kompetanse.

– Det handler om å styrke innbyggernes rettssikkerhet. Kommunal sektor er omfattende. Feil i saksbehandlingen og feil lovforståelse kan få store konsekvenser for innbyggerne, sier Gram-Knutsen og fremholder at rett til veiledning, klage og overprøving må sikres uavhengig av geografisk tilhørighet.

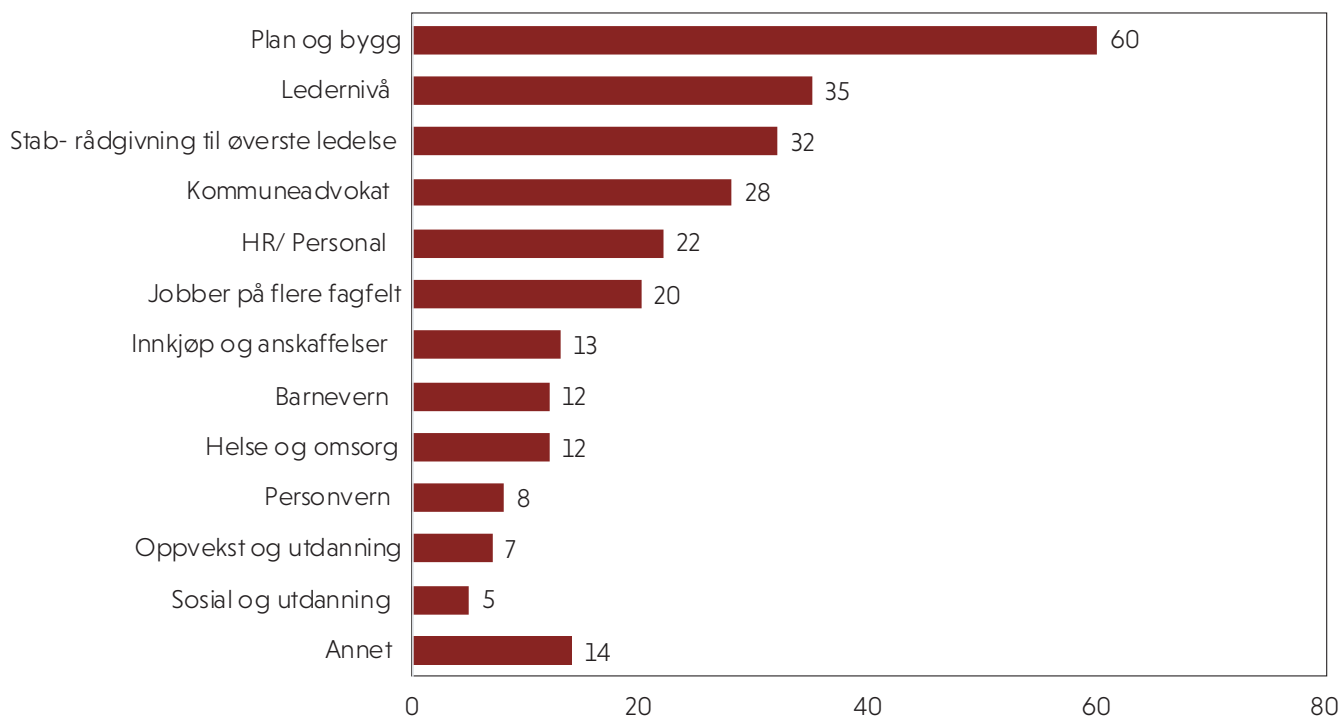
Kommuner med ansatte jurister

- 55 % av norske kommuner har ansatt jurister. Flest kommuner med jurister finner vi i Viken, Vestland og Rogaland. De fleste av kommunene med mer enn 10.000 innbyggere har ansatt egen jurist. Andelen kommuner med jurister øker i takt med både innbyggerantall og antall ansatte i kommunen.
- I kommuner som har ansatt jurister, er det flest som jobber med «plan og bygg». Få jobber med «sosial og utdanning», «oppvekst og utdanning» og «personvern».
- Viken skiller seg ut ved å ha jurister på mange fagfelt. I Agder er få fagfelt dekket av jurister. Det samme gjelder også for kommuner i Innlandet, Møre og Romsdal, Nordland og Vestland.
- 9 av 10 mener behovet for juridisk kompetanse har økt, og 17 % planlegger å ansette jurister i nærmeste framtid. Nyansettelser vil primært være innen «plan og bygg» og «ledernivå», samt «kontrakter og avtaler», «HR/personal» og «offentlige anskaffelser».
- 92 % benytter ekstern bistand. Mest brukt er bistand til «HR/personal» og «ledernivå». Nesten halvparten bruker eksterne til «barnevern». Svært få bruker eksterne til «sosial og bolig» og «personvern». De fleste har benyttet organisasjonsadvokat/jurist (f.eks KS). Mange har også benyttet privatpraktiserende advokat.

Kommuner uten ansatte jurister

- 45 % av norske kommuner har ikke ansatt jurister. Det er særlig kommuner i Nordland og Troms og Finnmark vi finner kommuner uten ansatte jurister. Majoriteten av disse er små kommuner..
- Nesten 4 av 10 kommuner som ikke har ansatt jurister oppgir at det er økonomiske årsaker til det. Det gjelder særlig for kommuner i Troms og Finnmark, Vestland og Møre og Romsdal. Mange oppgir at de kjøper inn tjenester ved behov.
- 2 av 3 mener behovet for juridisk kompetanse har økt, men kun 3 % planlegger å ansette egen jurist.
- 95 % benytter ekstern bistand. Mest brukt er bistand til «HR/personal» og «ledernivå». Svært få bruker eksterne til «sosial og bolig» og «personvern». Kommuner i Nordland bruker mye ekstern bistand til ledernivå, mens Troms og Finnmark bruker eksterne på mange områder, og aller mest til barnevern. De fleste har benyttet organisasjonsadvokat/jurist (f.eks KS). Mange har også benyttet privatpraktiserende advokat.

I kommuner som har ansatt jurister,
er det flest som jobber med plan og bygg.
Få jobber med sosial, oppvekst
og utdanning og personvern.

Hvilke fagfelt juristene i kommunen jobber på: (N=139, de som har jurist). Tall i %

Kilde: Rambølls kommuneundersøkelse

Det
lønner seg

Bruk medlemsfordelene dine

Som medlem i Juristforbundet har du tilgang til mange gode medlemsfordeler.

- ✓ Juridisk bistand i saker som angår arbeidsforhold
- ✓ Lønnskalkulator
- ✓ Karriererådgivning
- ✓ Kurs og arrangement
- ✓ Juristen, både i postkassen og på nett
- ✓ Gode betingelser hos Juristforbundet Forsikring og Handelsbanken
- ✓ Medlemsrabatter
- ✓ Rabatt på kurs hos Juristenes Utdanningscenter (JUS)
- ✓ Tryg Legehjelp inkludert i medlemskapet

– Det er godt å ha jurister til de krevende sakene

Enhetsleder Marius Raael i Grimstad kommune ansatte nylig en jurist og en geolog. Han er opptatt av å ha riktig kompetanse i miljøet, men opplever at det kan være utfordrende å holde på juristene.

 Tuva Bønke Grønning

– Min erfaring er at man trenger jurister i kommunen. Kommunenes jobb er å forvalte regelverk, og min jobb er å sørge for god kvalitet i byggverk. Jeg tenker det er åpenbart at det er viktig med folk som kan regelverket. I tillegg har måten man avdekker brudd på, ved tilsyn, store krav til dokumentasjon og lovforståelse, sier Marius Raael.

Raael er leder for byggesaksenheten i Grimstad kommune, og har tidligere jobbet i kommuner som Kristiansand, Rakkestad og Mandal.

Nylig fikk han ansette en ekstra jurist til teamet, i tillegg til en geolog. Han forteller at det kan være utfordrende å finne jurister, spesielt advokater.

– Vi har forsøkt flere ganger tidligere å ansette advokater, men har opplevd at de ikke engang får startet før de har takket ja til en annen jobb i det private, forteller han.

Raael har erfaring med at det ofte er stor utskiftning av jurister i kommunene, og at mange forsvinner til det private etter noen år.

– De blir fort attraktive etter noen år i det offentlige, spesielt på feltet plan- og bygg. Spesielt i de mindre kommunene, hvor det ikke er noe særlig juridisk miljø er det vanskelig å holde på folk, sier han.

Jurister og ingeniører

Raael trekker frem lønningene som en av hovedgrunnene til at nyutdannede ofte søker seg til kommunene, men forsvinner etter noen år.

– Si gjennomsnittslønnen for en saksbehandler i kommunen er 580.000 – det blir noe helt annet enn lønningene i det private, sier han.

– Det gjør det naturlig at mange bruker en slik jobb som et springbrett. Er du jurist med erfaring innenfor plan- og bygg i det offentlige blir du for attraktiv i det private.

Raael opplever midlertid at mange søker seg bevisst til kommunene på grunn av god oppfølging, fleksitid, at det ikke er noe inntjeningskrav og et ønske om bred erfaring i trygge rammer.

Da de søkte etter jurist tidligere i år fikk de inn 85 søknader.

I avdelingen er i dag to av åtte jurister, en er geolog, mens resten er byggingeniører.

– Det utrolig viktig å ha begge deler, sier han.

– Juristene ser de utfordringene lovverket gir og kan gi gode og tydelige svar og veilede godt i søknadsprosesser, men ber du er jurist fikse en bunnsvill er det kanskje ikke så mange som vet hva det er.

Raael mener juristene har med seg en erfaring og en bagasje fra studiet og etter arbeidslivet som ikke

de andre på avdelingen har, selv om mange av ingeniørene er gode på lovanvendelse.

– Vi vet at det gjøres en del saksbehandlingsfeil i kommuner fordi vi ikke har samlet overblikk og oversikt over forvaltningsloven og plan- og bygningsloven. Enkeltsaker kan være tunge og utfordrende selv for trente jurister.

I etterkant av kvikkleireraset på Gjerdrum for snart et halvt år siden og med vissheten om at det også finnes kvikkleireområder i Grimstad, valgte kommunen også å ansette en geolog.

Varierte dager

Selv om Raael peker på lønn som en av mulige årsaker til høy gjennomtrakk av jurister, har de sett at flere har søkt seg til kommunen under pandemien.

– Det er også spennende jobber for jurister i kommunene, med varierte dager. I forrige uke var det en som lurte på om naboen måtte sende nabovarsel om en elektrisk gressklipper, en klaget på en lekestue, mens vi også så på en sak hvor et sentrumsbygg har 30 meter ed kvikkleire under seg.

Han peker på at Grimstad kommune har en lang kystlinje med mange bemidlede bolig og hytteeiere som gjerne bruker advokat.

I tillegg har Grimstad vernet trehusbebyggelse i sentrum.

– Det er godt å ha jurister til de krevende sakene, sier Raael.

Ny kommune brukte millioner på ekstern juridisk bistand. Nå vil de spare penger ved å etablere eget advokatkontor

Etter at Lillestrøm kommune ble «født»

1. januar 2020, har antall jurister i kommunens dekningsområde økt fra under 20 til over 30.

– Dette gir økt kvalitet i saksbehandling og vedtak, og vi regner med å spare penger gjennom etableringen av et eget advokatkontor, sier kommunedirektør Trine Myrvold Wikstrøm.

Tore Letvik

Lillestrøm kommune består av tre sammenslåtte kommuner, Skedsmo, Fet og Sørum. Før sammenslåingen var de 20 juristene fordelt på Sørum og Skedsmo. Fet hadde ingen ansatt jurist. Myrvold Wikstrøm, som selv er utdannet jurist, så raskt et behov for å styrke den juridiske kompetansen i Lillestrøm kommune, som nå har ansatte jurister på alle de viktigste fagfeltene innen kommunen.

– Vi ansetter flere og flere jurister fordi vi ser at det sikrer økt kvalitet på mange av kommunens kjerneområder. Etter at Lillestrøm kommune ble en realitet så opprettet vi et kommuneadvokatkontor rett under meg, med to ansatte advokater. Nå gjør vi det til en egen enhet, med egen leder. Innen august måned vil det bli

ansatt ytterligere to advokater der. Ved å ha i alt fire ansatte advokater regner vi vil få ned kostnadene til innkjøpte advokattjenester, som årlig har ligget på seks til syv millioner. Vi ser stor nytte av å ha egne advokater internt, sier Myrvold Wikstrøm til Juristen.

Mange av de største utgiftene til ekstern advokatbistand har vært knyttet til Brånåsdalen avfallsdeponi, som var i drift mellom 1970 – 1991. Deponiet var eid av tidligere Skedsmo kommune eide, som regulerte og solgte mange av tomtene der. 14 huseiere i randsonen krevde senere erstatning fra kommunen for verditap på grunn av gassinnsig i boliger og skjevheter i husene.

De vant i tingretten og i mars måned i år også i lagmannsretten, som konkluderte med at huseierne skal ha dekket et verditap på eiendommene sine på 50 prosent, noe som utgjør om lag 35 millioner kroner samlet for de 14 boligene, noe Lillestrøm kommune ble dømt til å betale. Kommunen må også dekke beboernes saksomkostninger på 4,7 millioner kroner fra lagmannsretten og 7,6 millioner fra tingretten. Lillestrøm kommune bestemte seg for å ikke anke dommen videre.

Egne advokatkontorer

Brånåsdal-saken var en av sakene som krevde innkjøp av eksterne advokattjenester, noe det trolig vil bli mindre behov for i tiden som kommer.

– Målet med å ha egne ansatte advokater er altså å kjøpe mindre eksterne advokat-tjenester, og at vi da vil spare penger på dette i det lange løp. Jeg har sett på and-

re store kommuner også, og de fleste av disse har eget internt advokatkontor i kommunen, og det er nok den veien det går for flere kommuner, sier Myrvold Wikstrøm, som forteller at juristene som jobber ellers i organisasjonen i Lillestrøm kommune mer jobber som saksbehandlere innenfor de forskjellige fagfeltene.

– Vi har jurister ansatt som sitter som saksbehandler på plan og byggesak, og mange jurister innenfor innkjøp og anskaffelser, saksbehandlende rådgivere i nav, og innen skole og utdanning. Det er hvis vi kommer i prosess med noen, som for eksempel at det er aktuelt for oss å stevne noen, eller det vanligste, at noen stevner kommunen, så vil vi jo bruke advokatkontoret først og fremst til å prosedere.

– Advokatene der prosederer også alle barnevernssakene våre for nemnda, og vi bruker dem også for øvrig i organisasjonen ved at de gir juridiske advokatråd innad i organisasjonen. De utgjør slik sett også en kompetansebase for kommunen, sier kommunedirektøren som forteller at kommunene opplever stor interesse når de utlyser ledige juriststillinger.

– Da vi hadde annonse ute for å ansette de to advokatene som skal tiltre på advokatkontoret i sommer hadde vi svært mange søkere, sier Myrvold Wikstrøm.

Lillestrøm kommune har egne ansatte jurister innen helse- og omsorg, og et personvernombud som er jurist.

I kommunedirektørens ledergruppe er vi to jurister, og begge stabslederne innenfor oppvekst og utdanning og helse og mestring, er også jurister.

Sammenslåing

Juristen intervjuet Myrvold Wikstrøm i 2018, godt i forkant av kommunesammenslåingen. Ett av spørsmålene vi stilte var om sammenslåingen ville føre til mindre behov for jurister. Det svarte hun

nei på den gang, og tiden har bekrefte-
tet at behovet for jurister bare har økt, til tross for at tre kommuner ble til én.

Og kommunedirektøren i Lillestrøm er selv langt fra noen novise i juristsammenheng. Da hun begynte i et ett års vikariat som juridisk rådgiver i Skedsmo kommune i 1997 var hun den eneste ansatte juristen. Nå teller Lillestrøm kommune i overkant av 30 jurister.

Etter vikariatet i 1997 hadde hun flere ulike lederstillinger i kommunen, og var rådmann i Fet kommune før hun i mai 2017 ble ansatt som rådmann i Skedsmo. I Fet var hun eneste jurist. Da hun begynte i Skedsmo kommune, forsvant den juridiske kompetansen fra den lille kommunen.

Det å ha saksbehandler
og rådgivere som er
gode på skjønnsutøvelse
er viktig for kommune-
sektoren

– Fet kommune hadde da ingen jurister, så den juridiske kompetansen internt hadde ikke de. Den måtte de kjøpe når de trengte det. Nå er jo disse kommunene blitt ett, og nå deler vi selvfølgelig på all juridisk kompetanse. Så den delen av kommunen som var Fet tidligere har fått en helt annen tilgang på juridisk kompetanse nå, sier, sier juristen og kommunedirektøren som snart har 25 års erfaring i kommunesektoren.

Utdanningssektoren

I undersøkelsen som Rambøll har gjort for Juristforbundet går det frem at kommunene anser at det er svært liten sannsynlighet for at de ansetter jurister på utdanningsfeltet, og størst sannsynlighet for at kom-

munene ansetter jurister på plan- og bygg.

– Hvordan ser du på behovet for juridisk kompetanse i tiden som kommer?

– Jeg mener at behovet er økende, og det sier de som jobber på utdanningsfeltet hos oss også, at det er et fagområde som er regelstyrt. Det er mye myndighetsutøvelse der også, hvor man tildeler tjenester, og hvor vi må tolke regelverket. Ikke minst innen barnehagemyndigheten.

– Så vi har stor nytte av våre jurister på det området, og jeg tenker at jurister stort sett er gode saksbehandlere som er godt drillet gjennom studiene til å se mange sider av en sak og til å utvises god skjønnsutøvelse. Det å ha saksbehandler og rådgivere som er gode på skjønnsutøvelse er viktig for kommunesektoren. Og ikke minst fordi veldig mye nå er regelstyrt, noe som gjør det veldig viktig med god skjønnsutøvelse, sier Myrvold Wikstrøm.

– Hva med juristen i deg da, får du brukt faget i en hektisk hverdag som kommunedirektør?

– Ja, jeg gjør jo det til en viss grad, men det er klart at jeg nå jobber veldig overordnet. Måten jeg bruker faget på er vel mer at jeg kanskje har litt juridisk teft som gjør at jeg ser når vi er oppe i vanskelige saker, og at det er noen juridiske problemstillinger som vi må gå inn i. Og det er jo en fordel. Jeg veldig glad for den bakgrunnen jeg har, selv om jeg vel må innrømme at jeg har blitt en litt rusten jurist med tiden. Men så har jeg jo veldig mange gode jurister rundt meg som jeg kan spille på når jeg oppdager de vanskelige sakene, sier Myrvold Wikstrøm.

Reguleringssaker

Hun forteller at Lillestrøm kommune til enhver tid har gående reguleringssaker innenfor plan og bygg, og at det der kan være krevende oppgaver.

– Også kan det ofte være utfordringer knyttet til at vi gjør

ganske mange store innkjøp hvor vi inngår kontrakter. Innkjøpsjus og kontraktsjus er vanlige områder som krever juridisk kompetanse. Vi har da også mange ansatte jurister innenfor innkjøp, hvor det er flere og flere saker, og hvor en kommune skal trå forsiktig for å overholde lov om offentlige anskaffelser, hvor det viktig å ha kompetanse på. Dette er et fagfelt som jeg personlig mener det er viktig at alle kommunene bør ha jurister på, sier Myrvold Wikstrøm som er sjef i en kommune hvor innbyggerantallet har krøpet over 87.000, og som i dag er landets niende største kommune.

Hun mener det er viktig at kommuner rundt om i landet søker etter juridisk kompetanse.

– Vi får mange søkere når vi går ut for å ansette jurister, og de som søker er ofte opptatt av nettopp om

vi har et juridisk miljø. At vi har det blir satt pris på, og det er et fellesskap mellom juristene hos oss.

– Dette vet du jo litt om, som var enslig jurist i tidligere Fet kommune?

– Ja, men det har skjedd veldig mye siden den gangen, og det har vært en stor utvikling. Og det er klart at det er viktig å ha andre jurister å diskutere saker med. I tillegg til at dette er kompetanse som jeg ser at vi får veldig mye igjen for å ha i organisasjonen, gir det juridisk miljø også grunnlag for et godt faglig og kollegialt miljø, både på jobb, men også etter jobb, selv om de som tok fredagspils og middag sammen etter jobb før koronaen, nå har måttet sette det på pause en stund. Men, med mindre smitte i samfunnet og økende vaksinerings så kommer nok denne muligheten tilbake igjen. Heldigvis.

Vi får mange søkere når vi går ut for å ansette jurister, og de som søker er ofte opptatt av om vi har et juridisk miljø

40 prosent av norske kommuner henter inn ekstern juridisk bistand på barnevern

De største kommunene har større sannsynlighet for å ha ansatt jurister på alle fagfelt, mens de minste kommunene har lavere sannsynlighet for å benytte seg av ekstern kompetanse på flere fagfelt; helse- og omsorg, barnevern. HR/personal, offentlige anskaffelser og erstatningssaker.

 Tuva Bønke Grønning

Nesten alle kommuner benytter imidlertid ekstern bistand, uavhengig av om de har ansatt jurister selv eller ikke.

Barnevern havner som nummer fire på lista over områder hvor kommunene har benyttet ekstern juridisk bistand, bak HR/personal, ledernivå, og kontrakter og avtaler. 40 prosent av kommunene har benyttet slik bistand innen barnevern.

Det er imidlertid kommunene som har ansatt egne jurister som har større sannsynlighet for å benytte seg av ekstern bistand.

47,6 prosent av kommunene med egne jurister har benyttet seg av ekstern bistand innenfor barnevern, mens tallet er 30 prosent hos kommunene uten jurist.

Lovbrudd i tilsynssakene

Benedicte Gram-Knutsen, leder for Juristforbundet Kommune, skriver at gjentatte dommer i EMD gjør det legitimt å stille spørsmål ved rettsanvendelsen i barnevernstjenesten.

«En rekke tilsynsrapporter fra Statsforvalteren (tidligere Fylkesmannen) og Helsetilsynet, som avdekker brudd på lover og forskrifter, underbygger vår bekymring for tjenestens juridiske kompetanse. Vi må spørre oss hvordan dette kan skje i et forvaltningsorgan med et særdeles viktig samfunnsoppdrag?» skriver hun.

I 2020 opprettet statsforvalterne 564 saker, noe som er en nedgang fra 718 i 2019. Det pekes på en anbefaling fra Helsetilsynet om å heve terskelen for å opprette saker grunnet behov for å omprioritere ressursene under koronapandemien som en mulig årsak til nedgangen.

Det ble konstatert lovbrudd i 53 prosent av de vurderte sakene.

Helsetilsynet skriver at i tilsynssakene var 86 prosent av vurderingene rettet mot den kommunale barneverntjenesten, de øvrige mot institusjoner og Bufetat.

Barn var kilde i 13 prosent, mor/far i 35 prosent, fosterforeldre i 6 prosent, annen privatperson i 8 prosent og advokat i 11 prosent av sakene.

Juridisk kompetanse

Gram-Knutsen mener en ryddig prosess er en forutsetning for kvalitet i tjenesten og et middel til å oppnå riktig vedtak.

«De prosessuelle reglene og barnevernsloven skal være en forsikring mot vilkårlig saksbehandling og myndighetsmisbruk. En ny barnevernslov alene løser dessverre ikke problemet. Hva hjelper det med en ny lov hvis det mangler juridisk kompetanse til å forstå den?»

Hun mener det må flere ressurser og mer kompetanse inn i tjenesten, og at det handler om barn og foreldres rettssikkerhet.

«De fleste barnevernspedagoger er samvittighetsfulle, dedikerte og opptatt av å gjøre en god jobb. De er trent i å vurdere «barnets beste», men har ikke den juridiske forankringen som skal til for å forstå lovverket og drive rettsanvendelse. Når lovbrudd forekommer i barnevernet, skyldes det ofte mangel på juridisk kompetanse. Svaret er derfor tverrfaglig kompetanse, der juristene inngår som en viktig ressurs» skriver Gram-Knutsen.

Nesten alle kommuner benytter ekstern juridisk bistand, både de som har egne jurister og de som ikke har det. Mest brukt er bistand til HR/personal og ledernivå. Svært få bruker eksterne til sosial og bolig og personvern.

Har din kommune benyttet ekstern juridisk bistand? Fordelt på de som har og ikke har ansatt jurister

	I alt	Ansatt jurist	Ikke ansatt
Ja, til juridisk rådgivning	32 %	24 %	43 %
Ja, til prosessoppdrag i fylkesnemnda og/eller domstolene	6 %	10 %	2 %
Ja, til både rådgivning og prosessoppdrag	55 %	58 %	50 %
Nei	7 %	8 %	5 %

93% av kommunene benytter seg av ekstern bistand, uavhengig av om de har ansatt jurister selv eller ikke.

Hvilke områder man har benyttet ekstern bistand. Fordelt på de som har og ikke har ansatt jurister:

	I alt	Ansatt jurist	Ikke ansatt
HR/personal	67 %	63 %	73 %
Ledernivå (rådmann, kommunalsjef o.l.)	64 %	55 %	74 %
Kontrakter og avtaler	44 %	45 %	42 %
Barnevern	40 %	48 %	30 %
Plan og bygg	32 %	29 %	35 %
Helse og omsorg	31 %	28 %	35 %
Offentlige anskaffelser	31 %	35 %	26 %
Erstatningssaker	28 %	32 %	22 %
Oppvekst og utdanning	16 %	18 %	14 %
Personvern	4 %	4 %	3 %
Sosial og bolig	2 %	1 %	2 %
Andre områder	8 %	8 %	8 %

Totalt sett har flest benyttet seg av ekstern rådgivning på HR/personal og ledernivå. Det er noe variasjon avhengig av om en har ansatt jurister fra før eller ikke: Kommuner som ikke har ansatt jurister har større sannsynlighet for å benytte seg av ekstern bistand for ledernivå og HR/personal. Kommuner som har ansatt jurister fra før, har større sannsynlighet for å benytte seg av ekstern bistand innen barnevern

Kilde: Rambølls kommuneundersøkelse

Sterk kritikk av barnevernet i rapport

En granskningsrapport av ti særlig konfliktfylte barnevernssaker i Bergen kommune, konkluderte i 2020 blant annet med manglende etterlevelse av krav til myndighetsutøvelse i ni av de ti undersøkte sakene.

 Tuva Bønke Grønning

Den såkalte Fjeld-rapporten var resultatet av at bystyret i Bergen i 2018 bestemte seg for å nedsette et utvalg som skulle se på ti konfliktfylte barnevernssaker med formål om å se på hva som kunne vært gjort annerledes for å redusere konfliktnivået. Utvalget ble ledet av Rune Fjeld.

Hovedkonklusjonen er at «det er systematiske problemer i norsk barnevern som det haster med å løse.»

– De mest alvorlige utfordringene er at vi finner barn som ikke har fått hjelp. De har ikke blitt lyttet til, og det har ikke blitt foretatt undersøkelser når de forteller at de lever under alvorlige livsforhold, sa Rune Fjeld til NRK da rapporten ble lansert i fjor.

Utvalget spør om det er grunnleggende svakheter ved rolleforståelsen i barnevernet, og peker på at

hjelperollen fremstår som sentral ved utøvelsen av arbeidet som hjelpebarnevern.

«I slike situasjoner har kravene til myndighetsutførelse, f.eks. i form av å etterleve sentrale rettssikkerhetsgarantier, en tendens til å bli praktisert svakere enn når det gjelder vedtak av mer alvorlig karakter og virkning for foreldrene» skriver de.

Utvalget mener dette synes å skape en uklar rolleforståelse hos saksbehandlerne ved at «det blir en svak eller manglende forståelse av rollen som myndighetsutøver, med skjerpede krav til saksbehandling når det oppstår uenighet og konflikt med foreldrene.»

Utvalget mener det kan virke som saksbehandlerne forblir i det de kaller en hjelperolle også i saker hvor det er viktig å «oppfylle grunnleggende krav til rettssikkerhet».

Rapporten peker på flere mulige årsaker til at dette skjer, blant annet manglende kunnskap og bevissthet. At det er slik de har lært å jobbe pekes også på som en mulig årsak. Rapporten trekker frem at det er mer behagelig og konfliktfritt å være i en hjelperolle enn i en tydeligere myndighetsrolle som en mulig forklaring.

Forvaltningskompetanse

Fjeld-rapporten viser også «med tydelighet at barnevernstjenesten i betydelig grad ikke har tilfredsstilt kravene til å drive myndighetsutøvelse.»

Utvalget skriver videre at det er «vesentlige mangler når det gjelder forvaltningskompetanse og -forståelse på et område hvor det er avgjørende å ha kjennskap til og praktisere grunnleggende krav til rettssikkerhet, prosessuelt og materielt, for sakens parter».

– Det som er alvorlig i de sakene vi har sett på, er at barn og foreldre er unndratt viktige rettssikkerhetsverdier, og slik kan vi ikke ha det, sa Fjeld til NRK.

Videre har utvalget funnet det de kaller «vesentlige mangler» ved avgjørelsesprosessen, med uklarhet om hvilket faktum barnevernstjenesten har lagt til grunn og hvilke vurderinger den har foretatt.

«Det er ytterst alvorlig at barnevernstjenesten i flere saker enten ikke har involvert barnet eller tatt på alvor det barnet har forklart, til tross for informasjon som tilsa at barnet hadde en sterkt bekymringsfull omsorgssituasjon.»

I den ene saken hvor utvalget mener det var foretatt tilfredsstillende behandling av saken dreide konflikten seg om uenighet om vurdering av barnets omsorgssituasjon, og ikke om barnevernets behandling av saken.

«Saken viser at med en kompetent saksbehandler og tydelig styring og oppfølging i saken, lar det seg gjøre å få til en behandling av saken som ivaretar partenes interesser,

Rune Fjeld ledet evalueringen av ti konfliktfylte barnevernsaker i Bergen kommune. (Foto: Fredrik Hagen / NTB)

samtidig som hovedfokuset er på barnets beste» heter det i rapporten.

Videre påpekes det at barnevernstjenesten sjelden fanger opp at foreldre eller barn er misfornøyde med deres behandling av saken. Tjenesten har også i liten grad brukt konfliktene til å vurdere sitt eget arbeid.

Lignende funn

Fjeld-rapporten trekker også frem at det for utvalget har blitt presentert som at det i stor grad er opp til saksbehandler å ta opp det vedkommende ønsker veiledning av leder om.

«Når det er opp til saksbehandler å ta opp forhold det er behov for veiledning om, er det en risiko for at viktige forhold likevel ikke fanges opp» påpeker de.

«Utvalget vil videre understreke at manglene vi har påpekt heller ikke er fanget opp ved den overordnede styringen. Det er grunn til å spørre om den delen av styringen derved har riktig innretning slik at vesentlige feil og svakheter blir fanget opp» står det i rapporten.

Utvalget påpeker at de kun har undersøkt ti saker, og at gjennom-

gangen ikke gir konkret informasjon om den generelle situasjonen i barnevernstjenestene i Bergen kommune.

Det pekes imidlertid på en rekke undersøkelser som har hatt lignende funn, og utvalget mener rapporten peker på forhold som «sannsynligvis er relevante ut over de aktuelle sakene som har vært vurdert.»

Utvalget trekker frem at noen av problemstillingene de har sett på ligger noe tilbake i tid og at det kan argumenteres for at situasjonen ikke er den samme i dag.

«Utvalgets analyse antyder imidlertid at det er noen grunnleggende utfordringer i barnevernet som også gjelder for Bergen kommune» skriver de.

Det pekes igjen på tidligere undersøkelser og tilstandsrapporter. Det vises blant annet til en rapport vedrørende 1123 barn fra 16 barnevernstjenester, hvor det blant annet kom frem at det var «en stor andel barn som det ikke var snakket med.»

«Saksbehandlerne hadde snakket med barna kun i 60 prosent av sakene, og altså ikke snakket med barn i 40 prosent av sakene.»

«Utvalget har også erfart at i de fleste samtaler med representantene for barnevernstjenesten fremkom det en manglende forvaltningsforståelse og -kunnskap. Dette samsvarer med Bergen kommunes, v/ Etat for barn og familie, egen rapport av 28.11.2019 fra egenkontroll med to av barnevernstjenestene i kommunen. I et flertall av sakene som er undersøkt, er kommentert at det i journalen er sparsomt med barnevernsfaglige vurderinger.»

– Alarmerende

Benedicte Gram-Knutsen, leder av Juristforbundet Kommune, har kalt funnene i Fjeld-rapporten «alarmerende».

– I *Fjeld-rapporten* påpekes det at barnevernsfaglig kompetanse jobber ut fra en terapeutisk metode, med svak eller manglende forståelse av rollen som myndighetsutøver. Saksbehandlerne har ikke vært seg bevisst at som myndighetsutøver er det skjerpende krav til saksbehandlingen.

– Fjeld-utvalget konkluderer med at fraværet og mangler i forvaltningsutøvelsen har ført til at både foreldre og barn har lidd rettstap og vært unndratt viktige rettsikkerhetsgarantier.

Hun mener jurister bør være obligatoriske ute i tjenesten.

– Jurister i forvaltningen er innbyggernes rettsikkerhetsgarantister og en svært viktig faktor for å øke kvaliteten i det norske barnevernet.

– Arbeidet kommunene gjør er helt avhengig av hvilke saker de får inn og det er veldig stor variasjon mellom kommunene

Professor Karl Harald Søvig ved det juridisk fakultet ved Universitetet i Bergen sitter i et ekspertutvalg som skal foreslå tiltak for å bedre kvaliteten og rettssikkerheten i barnevernet.

 Tuva Bønke Grønning

Det er Barne- og familiedepartementet som har satt ned utvalget, som vil levere sin rapport mot slutten av 2022. Søvig har tidligere blant annet jobbet med ulike former for tvangsinngrep i barnevernet.

– Det jeg har sett tidligere er at arbeidet kommunene gjør er helt avhengig av hvilke saker de får inn og at det er veldig stor variasjon mellom kommunene, sier Søvig.

Han understreker at han ikke har noe grunnlag for å si at det er for

få eller ingen jurister i noen kommuner som gjør at disse forskjellene oppstår.

– Men det man kan si er at Stortinget bruker rettslige virkemidler for å styre samfunnet, også kommunene. Og den rettslige reguleringen har en tendens til å bli mer og mer omfattende og med hyppigere endringstakt. Og sånn sett er det jo behov for juridisk kompetanse i kommunene, på alle områder, sier han.

Han fortsetter:

– Og så er det mange måter å skaffe seg juridisk kompetanse på. Må du ha egne jurister? I barnevernet er det særpreget av at kommunene ofte kjøper inn tjenester. Det er store anskaffelser fra spesialiserte advokatfirmaer, og det er ikke alltid gitt at det er riktig å ha egne. Jeg har ikke noe grunnlag for å si hva som er best av ekstern eller intern kompetanse.

Han trekker blant annet frem at det i forslag til ny barnevernslov foreslås krav til større juridisk kompetanse innen masterutdanningen i barnevern.

Må gjøre flere ting

Søvig er positiv til departementets forslag til nasjonal eksamen i juss i de barnevernsfaglige masterutdanningene, men mener det er viktig å huske på at jussen bare er en del av utfordringene i barnevernet.

– Jussen er et virkemiddel her, og ikke et mål i seg selv. Det viktigste er å gi rett hjelp til rett barn til rett tidspunkt. Jeg mener jussen er en bit, en viktig bit, men ikke den eneste biten, sier han.

– Så skal man få til endring på feltet må man gjøre flere ting samtidig. Vi kan ikke tenke at det er jussen som skal løse alt, selv om det utvilsomt er en viktig bit.

– Hvor er det skoen trykker i barnevernet?

– Jeg tror jeg skal være forsiktig med å si noe bastant der, for det har jeg ikke noe klart svar på. Barnevernet er jo spesielt fordi det er grøfter på begge sider av veien. Man skal ikke gripe inn når det ikke er grunnlag for det, men det er også feil å la være å gripe inn når man burde ha grepet inn, sier dekanen.

Foto: André Kvalvågnes

Det har blitt et komplisert regelverk etter hvert, delvis på grunn av den nasjonale styringen, men også fordi vi har fått disse dommene fra EMD

– Og det gjør at man skal være litt varsom. Det har blitt et komplisert regelverk etter hvert, delvis på grunn av den nasjonale styringen, men også fordi vi har fått disse dommene fra EMD. Det gjør at det er et materiale som kan være overveldende å sette seg inn i, selv for trenede jurister.

Søvig peker på at det i tillegg til rett å vite når det er rett å gripe inn, også er viktig med oppfølgingen etterpå.

– Det har dommene fra EMD vist oss. De har ikke først og fremst gått på omsorgsovertakelsen, men de har konstatert krenkelse når det kommer til oppfølgingen etterpå.

Søvig trekker likevel frem variasjonen i tilbudene rundt om i landet, fra kommune til kommune, som en utfordring.

– Det er mange kommuner som gjør det bra, mens i andre kommuner er det mer å hente.

– Og det ser man jo på tvangstall. Nå kjenner jeg rusbiten best, men der var det klare forskjeller mellom kommunene. Jeg skal ikke være like bastant når det gjelder barnevernstjenesten, men mye tyder på at det også der er forskjeller mellom

kommunene som det er grunn til å se nærmere på, sier han.

Pågår mye på feltet

Utvalget hadde sitt første møte i mai, og Søvig forteller at de starter med å skaffe seg oversikt og innhente informasjon, noe han beskriver som krevende.

– Barnevernet har fått mye oppmerksomhet i det siste, og det pågår veldig mye på feltet. Det er bra, men gjør det krevende å få oversikt. Det er det nye lovforslaget, dommene fra EMD, Bufdir har igangsatt arbeid – generelt mye som er på trappene.

Utvalgets rapport vil være klar omtrent halvannet år etter at den nye barnevernsloven vedtas.

– Sånn er det blitt. Jeg har sittet i flere lovutvalg hvor man vedtar lover parallelt med lovutvalgets arbeid. Det er kanskje ikke helt ønskelig, men endringstakten i lovgivningen er en helt annen enn for bare 20-30 år siden. Det gjør det vanskeligere å la et lovutvalg holde på helt i fred, sier Søvig.

– Dette er heller ikke et rent lovutvalg og primæroppgaven er ikke å lage en barnevernlov, men å se på tiltak for å styrke rettssikkerheten.

Forbausende lite kunnskap

Søvig forteller også om et prosjekt det juridiske fakultetet ved UiB skal i gang med i samarbeid med samfunnsvitenskapelig og psykologisk institutt om tvangsvedtak i barnevernssaker.

– Fylkesnemndene fatter jo tvangsvedtak i barnevernssaker, men vi har forbausende lite kunnskap om disse vedtakene, sier han.

De har derfor fått midler til et prosjekt som skal samle inn slike vedtak, gå gjennom, systematisere og analysere vedtakene for å se på utviklingstrekk gjennom de siste 20 årene.

– Det er forbausende lite juridisk forskning som er gjort på barnevern hvis du tenker på hvor store beslutninger dette er for de barna og foreldrene som er involvert. Det har også vært begrenset interesse fra samfunnets side, vil jeg påstå.

– Enkelthistorier får for mye medieoppmerksomhet, og det er de også verdt, men vi må også sørge for en mer systematisk innhenting av kunnskap, sier han

Nytt rentekutt fra Handelsbanken

Det skal lønne seg å være medlem av Juristforbundet. Som medlem får du nå boliglånsrente til 1,29%* hos Handelsbanken. I tillegg får du og ektefelle/samboer en rekke gode betingelser over tid.

Du kan ringe direkte til rådgiveren din som finner de beste løsningene for deg og økonomien din.

Se alle fordelene på handelsbanken.no/juristforbundet

* Priseksempel boliglån: Nom.rente 1,29 %. Eff. rente 1,35 %. 2 millioner nedbetalt over 25 år med månedlig termingebyr kr 45. Totalt kr 2 354 457.

Mener det er vanskeligere å nå frem til hjelpetrengende barn fordi barnevernet får mange grunnløse meldinger

Jusprofessor Bente Ohnstad har skrevet bok om at meldeplikten til barnevernet ofte tolkes feil, og mener barnevernet må bruke unødvendige ressurser samtidig som familier føler seg invadert og mister tilliten til dem. Og kanskje hindrer dette at de barna som virkelig trenger hjelp får det. Flere jurister i kommunen kan være noe av løsninger, tror hun.

 Tuva Bønke Grønning

Ohnstad har blant annet jobbet med helserett i Sosial- og helsedepartementet før hun ble professor i rettsvitenskap ved Høyskolen i Innlandet på Lillehammer.

– Jeg skrev i sin tid en NOU om felles lov for helsepersonell og har jobbet mye med taushetsplikt, opplysningsplikt og meldeplikt, forteller hun.

Ohnstad forteller at da det ble jobbet med lovforslaget til barnevernloven av 1992 satt hun også i en gruppe som skulle vurdere taushetsplikt, meldeplikt, og opplysningsplikt til barnevernet. I dag underviser hun og driver et helserettstudium på Lillehammer, og skrev i 2019 boka «Meldeplikt til barnevernet – er det nok å være bekymret?».

– Min tilnærming har vært å se på meldepraksis i lys av personopplysningsvernet, der de som inngir meldinger har taushetsplikt. Meldeplikten er et unntak fra taushetsplikten, men då må lovens vilkår være oppfylt. Hvordan fungerer det i praksis?

Konklusjonen er at bestemmelsene om meldeplikt veldig ofte tolkes feil, mener hun.

– Slik det ble tenkt da loven ble innført var jo at terskelen skulle være høy for å sende melding til barnevernet når den som får tilgang til opplysninger har taushetsplikt. Da skal du ha grunn til å tro at omsorgen er alvorlig sviktende og at barnet blir utsatt for svikt fra foreldrenes side, sier professoren.

– Terskel skal være høy, men hvis man først er kjent med at et barn mishandles, utsettes for alvorlig omsorgssvikt eller det er andre alvorlige mangler ved omsorgen – da skal man ha lav terskel i den forstand at da skal man ikke nøle med å sende melding.

Professoren peker på at den som for eksempel oppsøker helsetjenesten skal kunne ha tillit til at opplysninger som er gitt i behandlingsøyemed ikke brukes til et helt annet formål.

Mange henvendelser

Da Ohnstad begynte å se nærmere på en rekke meldinger som ble sendt til barnevernet og dykket ned i hvorfor meldingene var blitt sendt, ble hun først overrasket over hva hun fant.

– I en av sakene, som jeg vil kalle typisk, hadde skolen sendt melding til barnevernet fordi et barn hadde mye skolefravær. Det viste seg at barnet var mye sykt, noe skolen var kjent med, og at fraværet var dokumentert av lege. Hva tenker man at barnevernet skal gjøre med det? spør hun.

Den siste tiden har hun også vært noe involvert i forbindelse med forslaget til ny barnevernslov, hvor hun har vært opptatt av rettsikkerhetsproblematikken rundt meldinger til barnevernet og foreldrenes posisjon når de først kommer i barnevernets søkelys.

– Da jeg tok kontakt med kommunene synes jeg at jeg ofte ble møtt manglende kunnskap. Etter hvert kom jeg over stadig flere saker hvor noen har oppfattet at familien trenger hjelp og sendt en melding til barnevernet, forteller Ohnstad, og fortsetter:

– Men er det snakk om hjelp, må man jo involvere familien og sammen med dem definere et hjelpebehov. Man kan ikke intervenere i en familie og for å hjelpe uten at familien har bedt om hjelp, enn si vet at de trenger hjelp. Skillet mellom hjelp og inngrep er i mange tilfeller visket ut, og meldeplikten tolkes feil, mener hun.

Ohnstad mener det har blitt skapt et inntrykk av at «hvis du er bekymret for et barn, meld fra til barnevernet».

– Men det er altså ikke slik lovgivningen er for dem som har lovpålagt taushetsplikt.

– Hvis du rykker ut med ambulanse for å hjelpe et menneske som kanskje er i nød, kan du ikke kjøre ned 30 stykker på veien og la dem ligge igjen i grøfta. Tanken om hjelp til den som trenger det er god, men du kan ikke kjøre ned flere familier

for å kanskje nå frem til den rette, sier hun.

Ohnstad understreker at mange familier kan få god hjelp av barnevernet, men at det kun er i sjeldne tilfeller personer med taushetsplikt skal sende en melding til barnevernet i stedet for å snakke med foreldrene og bli enige om å søke hjelp, eventuelt fra barnevernet.

– Det skal være lav terskel for å hjelpe, men hjelp beror på samtykke, medvirkning og frivillighet. Da må du snakke med familien. Du kan ikke hjelpe folk bak ryggen på dem.

– Og jeg tror sjansene er mindre for å nå frem til de virkelig hjelpetrenende barna når barnevernet får så enormt mange grunnløse meldinger. ►

– **Kommer inn når konflikt har oppstått**
Juristforbundets «Kommunerapport» viser at de kommunene som har ansatt jurister ofte har jurister som jobber innen plan- og bygg, HR og personvern. Barnevern er et av områdene hvor mange kommuner henter inn ekstern juridisk bistand. Det gjelder både kommuner som har ansatt jurister og de som ikke har det.

Ohnstad mener mange ubegrunnede meldinger og en del av undersøkelsene som igangsettes kunne vært unngått med flere jurister i kommunene.

– Det er for lite bevissthet rundt dette med meldingspraksis. Advokater kommer inn først når det har blitt en barnevernssak, men man ser i for liten grad på hva som varinngangen, mener hun.

Hun mener en stor del av de 30.000 sakene som henlegges i året aldri skulle vært sendt, og er redd det går kraftig ut over kapasiteten.

– Det kan ta bort oppmerksomheten ved alvorlige tilfeller hvor det virkelig er behov for barnevernets bistand. Det er klart vi skal ha barnevern i de tilfellene foreldrene av ulike grunner ikke er i stand til å ivareta omsorgen for barna. Det er ingen som er uenige i det.

– Er det bare mangel på jurister i kommunene eller bør det også mer juss inn i barnevernsutdanningen?

– Begge deler. Det er for lite oppmerksomhet på behovet for juridisk kompetanse.

Ohnstad peker på at barnevernet gjerne kaller det barnevernfaglig arbeid når de setter i gang en undersøkelse der de opptrer som myndighetspersoner og mener bevisstheten rundt det at man går fra en posisjon der man opptrer som myndighetsperson og der man opptrer som hjelper er utvirket.

– Dette skillet mellom det barnevernsfaglige, det terapeutiske, og saksbehandling som skjer i regi av at du er en offentlig myndighetsperson

utviskes ofte. Og det mener jeg er et rettssikkerhetsproblem.

Når det gjelder bruk av ekstern juridisk bistand innen barnevern, mener professoren det kan bidra til at man ikke får bygget opp et fagmiljø i kommunen.

– Jeg mener det er problematisk å bruke slike ad.hoc-løsninger der man ber en advokat se på saken først etter at det er oppstått konflikt uten å spørre seg hvorfor det skjedde.

– Det kommunale selvstyret forutsetter at man skal forvalte et ganske omfattende regelverk om rettigheter for innbyggerne og plikter for kommunen. Det å forstå at man utøver myndighet på vegne av fellesskapet og hvorfor reglene er der er et stort ansvar på kommunene, og det forutsetter at man har nødvendigkompetanse.

Viser til «rutiner»

Etter å ha jobbet med tematikken en stund får Ohnstad stadig telefoner og meldinger fra familier som har opplevd å bli meldt til barnevernet av noen med taushetsplikt. Felles for disse er at de føler seg invadert på tynt grunnlag, forteller professoren.

– Vi har jo rett til en beskyttet sfære rundt privatlivet vårt. Privatlivet er vernet både i grunnloven og menneskerettighetene, og når noen trenger inn i denne sfæren på tynt eller sviktende grunnlag, f.eks. på grunn av en melding som aldri skulle ha vært sendt, er dette problematisk sett ut fra et rettssikkerhetsperspektiv.

– Det er dessuten en stor belastning for dem som utsettes for dette.

I mange av sakene hun har sett nærmere på forteller familiene om følelsen av å bli utsatt for en granskning og at det letes etter feil.

– Og du kan finne masse «feil» i et hjem. I en sak jeg nylig kikket på sendte helsesøster inn en melding til barnevernet fordi hun mente det var

så rotete i hjemmet da hun var på besøk når paret nettopp hadde fått et barn. Det viste seg raskt at de drev med oppussing for å få på plass et hjemmekontor, forteller Ohnstad.

– Mange tror at slike historier er anekdoter, men det skjer faktisk ofte. Slike saker blir heldigvis henlagt raskt, men det oppleves vanskelig for familiene og gjør noe med tiliten til tjenestene generelt.

Ohnstad har ingen meninger om hvordan barnevernstjenesten eventuelt bør organiseres annerledes, men er opptatt av at jussen må tydeligere inn, og at det må skapes mer bevissthet rundt når det skal meldes til barnevernet og forskjellen på hjelp og inngrep.

– Når du har taushetsplikt, sitter du i en posisjon der du mottar opplysninger som lovgivningen stiller strenge krav til hvordan skal behandles. Man kan ikke tenke at bekymringsmeldinger er et eget institutt som opphever det kravet på beskyttelse taushetsplikten er ment å skulle gi..

Ohnstad mener kommunene bør ha flere jurister på flere områder.

– Kommunene har ansvaret for m.a. primærhelsetjenesten, skoler, sykehjem, barnevern, folkehelse – altså et betydelig ansvar. Man må forholde deg til et komplekst regelverk som også kan være uoversiktlig, og man må ha kompetanse til å veie ulike hensyn opp mot hverandre. Det forutsetter grunnleggende juridisk kunnskap, sier hun, og fortsetter:

– Mange kommuner sier at de ikke har bruk for jurister. Nei, for de vet gjerne ikke at de sitter og forvalter et komplisert regelverk som krever gode kunnskaper når det gjelder lovforståelse og -anvendelse.

– Når jeg har tatt kontakt med for eksempel skoler og spurt hvorfor meldinger er sendt til barnevernet, er standardsvaret at «vi har rutiner for dette». Men de kan faktisk ikke ha rutiner som er i strid med loven.

Familie
kr 1.308

Én person
kr 1.060

Foto: 123rf.com/cookeima

Husk reiseforsikring – også på ferie i Norge

Skal du reise på ferie i Norge,
er det også viktig å ha en god reiseforsikring.

Som medlem kan du kjøpe en av markedets beste og rimeligste reiseforsikringer hos Juristforbundet Forsikring. Forsikringen gjelder fra det øyeblikket du går ut av døra hjemme – uansett om du bare skal en tur på butikken.

Velg Juristforbundets reiseforsikring for deg og din familie.

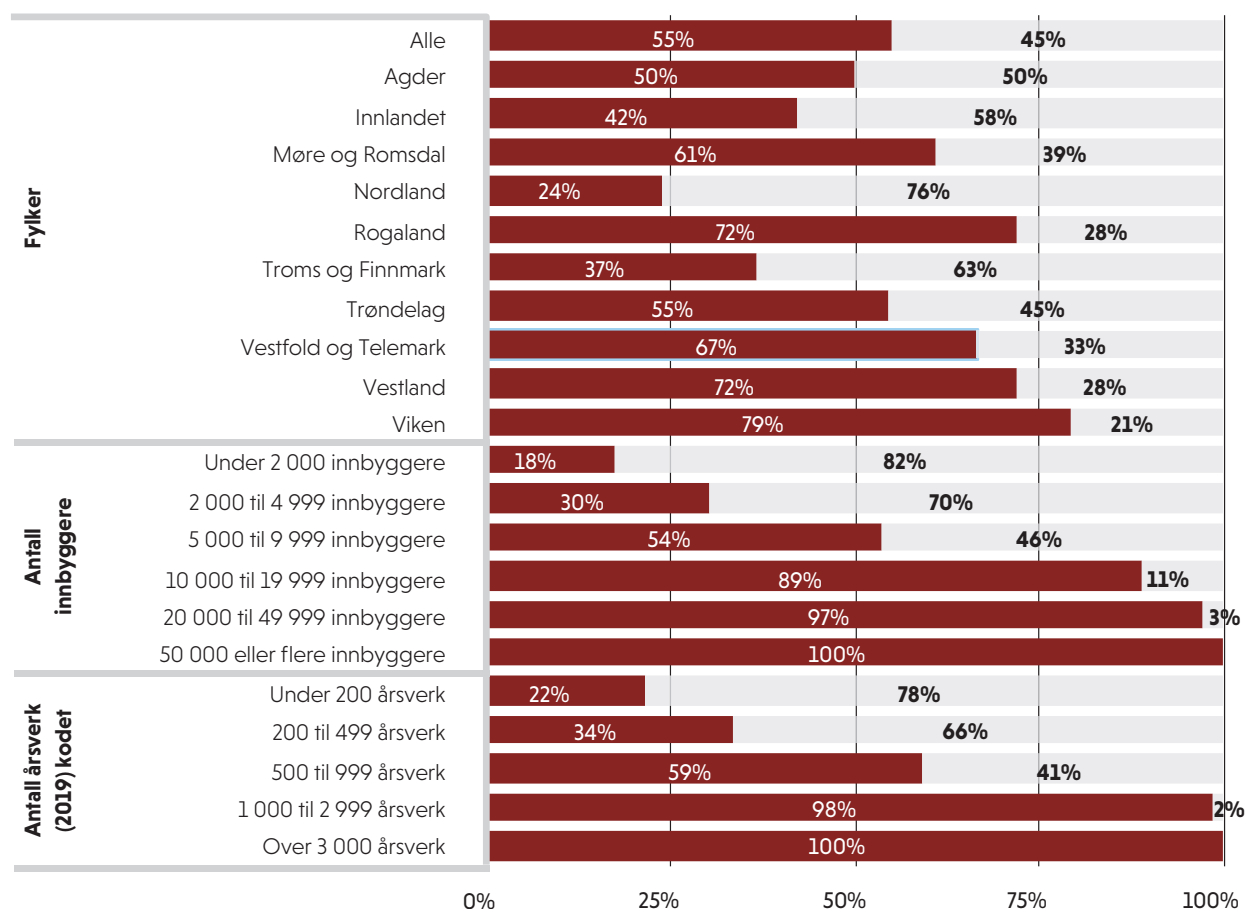

JURIST
FORBUNDET

Forsikring

Telefon: 23 11 33 11 | forsikring@juristforbundetforsikring.no | juristforbundetforsikring.no

55 % av kommunene har ansatt jurister. Viken, Vestland og Rogaland har flest kommuner med ansatte jurister. Nordland, Troms og Finnmark har færrest. Andelen kommuner med jurister øker i takt med både innbyggerantall og antall ansatte i kommunen.

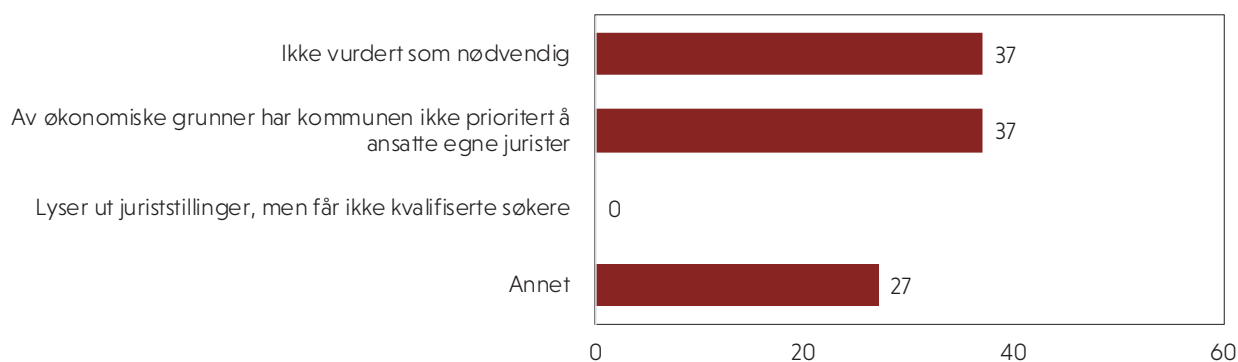

Figuren inkluderer ikke Oslo. Rødt viser andelen som har ansatt jurister, grått viser andelen kommuner som ikke har ansatt jurister.

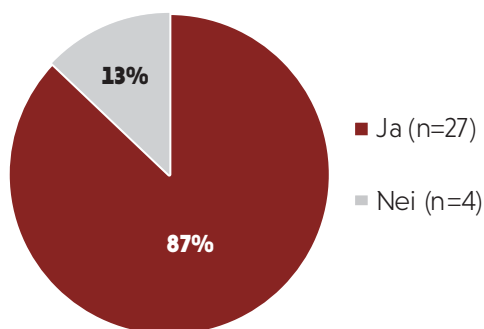
Kilde: Rambølls kommuneundersøkelse

Nesten 4 av 10 kommuner som ikke har ansatt jurister oppgir at det er økonomiske årsaker til det. Det gjelder særlig for kommuner i Troms og Finnmark, Vestland og Møre og Romsdal. Mange oppgir at de kjøper inn tjenester ved behov.

Hva er hovedårsaken til at det ikke er ansatt jurister i kommunen: (N=124, de som ikke har jurist). Tall i %

Jurister i bydeler og etater i Oslo kommune

Slår et slag for styrket kompetanse innen utdanningsretten

Alle blir under oppveksten berørt av vedtak som fattes i barnehage eller skole. Likevel er ikke barnehagerett og utdanningsrett på jusstudiet. Lærerne undervises heller ikke i dette under sin utdanning.

 Tore Letvik

Johan Sverre Rivertz er en kapasitet innen utdanningsrett her i landet og setter fingeren på det som ser ut til være et stort, udekket behov for juridisk kompetanse blant ansatte i kommunene som jobber innen skole- og barnehagesektoren. Rivertz har mange år bak seg som jurist i stillinger hvor en viktig oppgave er å ivareta rettsikkerheten til barn og unge med et hovedfokus på trygg oppvekst og læring.

Rivertz er ansatt ved byrådsavdeling for barnehage, skole og idrett i Bergen kommune. Han har særlig arbeidet med juridiske spørsmål innen utdanningsretten, blant annet ved Institutt for offentlig rett ved UiO, hos Barneombudet, Fylkesmannen og i Kunnskapsdepartementet. Her utarbeidet han blant annet lovbestemmelsene om elevenes skolemiljø i opplæringsloven kapittel 9 A.

Rivertz har også bakgrunn fra domstolene, og er leder av fagutvalget for utdanningsrett ved Juristenes

Utdanningssektorer. Han mener det kan være grunn til å ansette flere jurister innen utdanningssektoren i kommunene, og at det burde tilbys opplæring i faget utdanningsrett under jusutdanningen på de enkelte fakulteter.

– Oppvekstsektoren, barnehage og skole, er en stor og viktig sektor. Den sysselsetter over 250 000 personer, og alle mennesker er jo innom den i en del av livet sitt. Mange av de vedtakene et menneske får i løpet av livet, får de faktisk i skolen. Tildeling av skoleplass, innvilgelse av gratis skoleskyss og fastsetting av eksamens- eller standpunkt karakterer – få tenker vel på at alt dette er enkeltvedtak. Det samme gjelder hvis eleven får permisjon fra opplæringen, eller hvis de får spesialundervisning, sier Rivertz, som peker på at skolesektoren er gjennomsyret av juss.

– Likevel er ikke utdanningsrett og barnehagerett fag på jusstudiet. Det utgjør en svært liten del av faget velferdsrett, men utover dette undervises det ikke i disse fagene på jusstudiet. Det er også lite rettspraksis på området, da dette er saker som sjeldent for retten. Der som man tar saken for retten, er stort sett barna voksne før saken kommer for Høyesterett, sier Rivertz.

Avgjøres ikke av jurister

Han viser til den såkalte KRL-dommen på begynnelsen av 2000-tallet, som gjaldt spørsmålet om foreldrenes rett til å kreve fullt fritak for sine barn fra faget kristendomsundervisning med religions- og livssynsorientering i grunnskolen. Human-Etisk Forbund og syv foreldrepar

Foto: Elise Stople

tapte mot Staten i Høyesterett, men fikk medhold av menneskerettighetsdomstolen i Strasbourg, i 2007.

– Da var elevene i 20-årene. Så da de fikk medhold var de jo litt sent for dem. Ellers er det lite juridisk litteratur og lite forskning på feltet. Selv om det nå er en del jurister ansatt i noen kommuner, så blir de aller fleste rettslige avgjørelser i skolen tatt av rektorer.

– Det er i utgangspunktet ingen jussopplæring i lærerutdanningen. Noen av etterutdanningene for rektorer tilbyr noe juss, men de fleste av disse har mer fokus på arbeidsrett enn på enn på barnehage- og utdanningsrett. Så det er en del som har noen studiepoeng i juss, men det er veldig begrenset. Det betyr at de aller fleste rettslige avgjørelser i skoler og barnehager tas av ikke-jurister, sier Rivertz.

Han mener kompetanse på utdanningsrett bør styrkes.

– Utdanningsretten er viktig, ikke minst fordi vi vet at hverdagen i skolene er blitt mer og mer preget av rettighetslovgivning, sier Rivertz som engasjerer seg sterkt på dette feltet.

– Min innfallsport til faget var at jeg skrev en spesialoppgave om barns rett til godt inneklima i skoler og barnehager, altså i skjæringspunktet mellom utdanningsrett og helserett. Det var da jussen ble spennende for alvor, og jeg oppdaget at jussen kunne brukes til å styrke barns rettssikkerhet og livskvalitet – hvis bare reglene ble endret først. Jeg ønsket å jobbe med lovgivning innenfor helse eller utdanning, så de første årene jobbet jeg i Sosial- og helsedepartementet, og siden i daværende Utdannings- og forskningsdepartementet. Så har det forfulgt meg siden.

Bygget opp juridisk miljø

Som følge av avhandlingsarbeidet ble han invitert inn i Norsk forum for bedre innemiljø for barn, som er en tverrfaglig ekspertgruppe som formidler informasjon om hvordan man kan oppfylle barns rett til et godt fysisk skolemiljø. Etter depar-

tementsjobbing tok han tre års pause, hvor han jobbet som dommerfullmektig.

– Jeg trodde da at jeg var ferdig med dette feltet, men kom tilbake til det, sier Rivertz, som, i tillegg til juristjobben i Bergen kommune, underviser i utdanningsrett og forvaltningsrett ved høyskolen på Vestlandet, der han er fagansvarlig for jusdelen i masterstudiet i utdanning- og helseledelse.

– Det er veldig givende, for de rektorene som jeg har hatt på skolebenken der møter jeg senere i saker i kommunen. Da ser jeg at de har en annen forutsetning for å løse juridiske saker på skolen, enn rektorer som ikke har tatt slik etterutdanning, sier Rivertz som har jobbet som jurist i Bergen kommune siden 2018.

Selv om det nå er en del jurister ansatt i noen kommuner, så blir de aller fleste rettslige avgjørelser i skolen tatt av rektorer

Han jobbet som jurist hos Fylkesmannen, nå statsforvalteren, da han fikk en telefon fra Bergen kommune med spørsmål om å være med på å bygge opp et juridisk miljø i kommunen. Det takket han ja til, og jobber i dag ved byrådsavdeling for barnehage, skole og idrett. Rivertz kan fortelle at det blir stadig flere jurister i kommunen.

– I 2017 var det en ansatt jurist i fagavdeling skole. I tillegg var det en del manpower-vikarer som kom og gikk, og en trainee-stilling. I dag er vi ni jurister – hvorav seks fast ansatte – fem på byrådsavdelingsnivå, tre på etat for skole, og en traineestilling i etat for barnehage og etat for spesialpedagogiske tjenester. Og til høsten kommer det én til som skal

jobbe med personvern. Så det er en økende tendens til å ansette jurister i kommunen, sier Rivertz.

– Den gang de ringte meg, var det byråden selv som hadde tatt initiativet og både byråden og kommunedirektøren hadde et ønske om å styrke det juridiske kompetansen. Bakgrunnen var at min gamle arbeidsgiver, Fylkesmannen i Hordaland, hadde hatt en del tilsyn med spesialundervisning i Bergen kommune, og da skjønnte de at de trengte å styrke den juridiske kompetansen, sier Rivertz.

Rettighetsbevisst

Han forteller at Bergen kommune, og flere andre kommuner, jobber mye med å sikre kvaliteten på opplæring.

– Og god kvalitet på opplæring er bra, men det trenger ikke settes opp mot det å følge loven. Som tidligere statsråd og nåværende statsforvalter svarte, da han ble spurt om hvorfor vi førte tilsyn med lovetterlevelse og ikke med kvalitet: Når vi vedtok lover om opplæringen trodde jeg at det var for å sikre god kvalitet? Han så ikke noe motsetning mellom jus og pedagogikk. Lovverket skal sørge for forsvarlig og god opplæring, sier Rivertz.

Han mener det er viktig at fremtidens jurister får opplæring i skolejuss og barnehagerett, og at dette blir egne fag under jusutdanningen.

– En gang jeg nevnte at dette burde vært et fag på fakultetet, fikk jeg til svar at universitetene skulle holde på med kjernefagene, generell forvaltningsrett og slikt, og at utdanningsrett og barnehagerett hørte hjemme på høyskolene. Men universitetene underviser jo i annen spesiell forvaltningsrett, så utdanningsrett kunne også være et satsingsområde. Det skal sies at Institutt for offentlig rett ved Universitetet i Oslo nå har en egen faggruppe for utdanningsrett, og de har samarbeidet med Det utdanningsvitenskapelige fakultet om et forskningsprosjekt der de har undersøkt hvordan ledere i skolen

tolker og håndhever lovverket. De to fakultetene har også begynt et samarbeid med sikte på å etablere utdanningsrett som universitetsfag og forskningsfelt, men dette er helt i startgropa, sier Rivertz.

– *Er brukerne – foreldre og elever – mer rettighetsbevisste i dag enn tidligere?*

– Ja, det er en stor grad av rettighetsbevissthet, men det er veldig ulikt og det er også en del foreldre som ikke er klar over rettighetene. Derfor er det en stor oppgave for oss å informere om rettighetene de har. Vi er også engasjert i å lære opp rektorer. Det er jo særlig retten til trygt og godt skolemiljø, nulltoleranse mot mobbing og andre krenkelser som får mye oppmerksomhet, men her er det nok også et stort rettssikkerhetsunderskudd ved at mange ikke vet om hvilke rettigheter de har, sier Rivertz.

Skoleskyss

Han forteller om andre viktige områder for juristene i kommunen.

– Et alltid aktuelt spørsmål er hvilken skole barnet har rett til å gå på. Et annet tema kan være bortvisning, noe som er ganske inngripende. Utdanningsretten handler mye om rett til ytelser – som rett til spesialundervisning, rett til opplæring, rett til å gå på nærskolen og slikt, men så er det også regler om bortvisning og andre sanksjoner ved brudd på ordensreglementet, og denne delen har jo nesten straffettslige elementer i seg.

– Skolen må sanksjonere mobbing, vold og hærverk på skolen, men vi må også ivareta elevenes rettssikkerhet. Der er det viktig at reaksjonene blir forholdsmessige, og det er jo ikke så lett for en lekperson å lese ut av loven uten å ha en viss kjennskap til for eksempel straffettslige prinsipper.

– *Er å ivareta rettssikkerheten til eleven, men også behovet til skolen, en vanskelig balansegang?*

– Når vi jurister kommer inn i en verden som har lenge har levd lykkelige uten oss – så blir vi nok opplevd som en brems med våre

omstendelige krav til forsvarlig saksbehandling. Også hender det at vi kommer med tilrådninger som går på tvers av det skolen ønsker. Noen ganger kan juristens svar koste skoleeier mye penger. For eksempel når det er snakk om skyssrettigheter – hvis en elev skal få taxiskyss kan det fort koste femsifrede beløp. Det er ganske store utgifter, men det kan fort bli enda dyrere om man ikke følger loven, sier Rivertz.

Andre problemstillinger kan være at det fremmes et ønske om å fjerne en elev fra klassen eller skolen, eller bli kvitt en lærer.

– I de siste årene har vi fått flere saker der noen foreldre mener at deres barn ikke vil få det trygt og godt på skolen før en medelev – eller lærer – blir flyttet. Her er det sterke følelser i sving, og lovgiver har presisert at hvis en sak bare kan løses ved skolebytte, så er det mobberens, og ikke mobbeofferet, som skal flyttes. Her har juristene en viktig oppgave for å sikre at saken blir forsvarlig utredet og at avgjørelsen bygges på rettslige argumenter, og ikke følelser.

Mange av de
vedtakene et menneske
får i løpet av livet,
får de faktisk i skolen

Klagesaker

– Juristene skal sikre at rettssikkerheten til elevene blir ivaretatt. Jeg tror de fleste juristene som jobber i kommunene vil, selv om de jobber for kommunesiden, ha barnas rettssikkerhet langt framme i arbeidet. Min erfaring er at vi sier i fra dersom vi ser at en avgjørelse går ut over rettssikkerheten, sier Rivertz som understreker betydningen av å gjøre grundige vurderinger før det fattes vedtak.

– De fleste klagesaker går via juristene før de går til statsforvalteren, og i mange tilfeller gir juristene klagerne medhold i klagen når der ser at kommunen har vært for streng mot elevene. Dermed blir mange vedtak omgjort før det blir aktuelt å sende klagen videre til statsforvalteren.

– *Det ligger vel også i statsforvalterens interesse at det er jurister nok til å behandle sakene ordentlig i kommunene, slik at klagebehandlingen gjøres grundig, og man kanskje unngår at den havner hos statsforvalteren?*

– Vi håper at vi gjør en forskjell der. Målet vårt er at vedtakene som gjøres skal være så riktige og gode at de ikke blir påklaget – og hvis de blir påklaget, så skal de stå seg hos statsforvalteren. Alle kan klage, og det er en trygghet i at folk klager, for det gjør at vi er på tå hev. Men vi ønsker at vedtakene elevene får i første instans skal være juridisk riktige, og så grundige og gode at det ikke er noen grunn til å gjøre dem om. Samtidig er det mål for oss at vi oppdager feil i vedtak før de går til statsforvalteren. Kvalitetssikring av juridiske avgjørelser er et svært sentralt arbeidsområde for oss jurister i kommunen, sier Rivertz.

En annen oppgave når det gjelder kvalitetssikring, er å utarbeide maler, veiledninger og prosedyrer for de ulike sakstypene.

– Mye av dette med kvalitetssikring handler om internkontroll, hvor juristen har en sentral oppgave i å utarbeide prosedyrer. Kommuneloven har nå en egen bestemmelse som pålegger internkontroll over hele spekteret. Vi har hatt det i opplæringsloven tidligere, men nå gjelder det for alt – barnehagelov og opplæringslov. Internkontrollarbeid, med etterkontroll, stikkprøver og internt tilsyn, er oppgaver som juristene vil bli særlig engasjert i, sier Rivertz.

Flere jurister

Kommuneundersøkelsen Rambøll har laget for Juristforbundet viser at utdanning er det feltet hvor det er sannsynlig at kommunene ansetter færrest jurister. ►

– Da jeg startet i departementet var det stort sett bare der man hadde jurister som arbeidet med utdanningsrett, og knapt halvparten av fylkesmennene hadde jurister på utdanningsiden. I 2004 ble departementet delt i departement og utdanningsdirektorat, noe som førte til at det snart ble ansatt mange flere jurister til sammen på de to stedene. Etter hvert som fylkesmennene fikk tilsyn som en av sine viktigste oppgaver, ble det også større behov for jurister der. Da jeg startet hos fylkesmannen i Hordaland var vi to jurister som behandlet skole- og barnehagesaker. Nå er det tallet nær tredoblet.

– Det jobber mange flere jurister nå – også i kommunene. Men når jeg følger med på utlysningstillinger av jurister til kommunene, så er det veldig sjeldent at det er snakk om juriststillinger i utdanningssektoren, sier Rivertz som mener dette bør være et satsingsområde.

– Det finnes jo kommuneadvokater rundt omkring, men de har i liten grad holdt på med utdanningsrett. Det er stort sett når det blir erstatningssaker at de kobles inn, sier han.

Av andre felt som juristene i Bergen kommune må håndtere, er krav om innsyn.

– Vi ser at det er ofte et behov for juridisk kompetanse knyttet til innsynskrav i skolesaker. Selv om juristene ikke trenger å avgjøre alle sakene, er det ofte behov for juridisk veiledning. Innsynssaker har av og til tatt beslag på så mye tid at vi noen ganger har måtte ansette jurister i engasjement.

Krever innsyn

– Hva vil være en typisk sak som utløser mange krav om innsyn?

– Saker om barn, og særlig saker som handler om det psykososiale skolemiljøet, kan dessverre lett utvikle seg til en konflikt mellom skole og hjem. Der er det mye følelser involvert. Foreldre som ser at barnet deres har det vondt og opplever at de blir dårlig ivaretatt når skolen ikke makter å løse saken fort nok.

– I noen saker kan det synes som om de forbereder en erstatningssak, og de krever innsyn for å samle dokumentasjon. Noen ganger opplever vi så omfattende innsynskrav at det kan virke som at hensikten er å lamme systemet, og at motivet nærmest er å «ta igjen» for det de opplever som dårlig behandling fra skolens og kommunens side.

– Mange som klager har også en god sak, og vi ser at det er noen saker der konflikten har gått så langt at

Vi skal ikke rettsliggjøre skoleverket totalt, men det å ta vare på rettssikkerheten til barna, som er en svak gruppe, er viktig

Foto: Elise Stople

det kan være ganske tungt å gå inn. Det er foreldre som er i en veldig sår situasjon – så juristene kan i noen tilfeller bidra til å gjenreise tilliten til skolen. Vi ser også at juristene ofte rådgir rektorene i disse skolemiljøsakene. Vi kan ikke gi råd om akkurat hvordan skolen skal stanse mobbing. Der er det pedagogiske eksperter som har kompetanse, men vi kan si noe om hva loven krever, og når skoleeier har gjort nok, sier Rivertz.

– *Så foreldrene ser ikke på dere som partiske, som ansatt i kommunen?*

– I utgangspunktet så vil de nok tenke at vi er kommunens jurister – så vi vil av og til høre det ja. Vi får nok av og til en del karakteristikk, men det får lærere og rektorer også. Når det er konflikt, ser foreldrene gjerne hele kommunen, skoleeier og alle under ett. Da setter de sin lit til statsforvalteren, sier Rivertz.

Av andre saker som juristene jobber med peker han på erstatningssaker.

– Der vil vi etter hvert koble inn kommuneadvokatene – men også i slike saker vil også jurister i barnehage- og skoleforvaltningen kunne forberede sakene før de går til kommuneadvokaten. En del saker tar vi stilling til selv også. Som mindre erstatningssaker, sier Rivertz.

Inngripende tiltak

I undersøkelsen fra Rambøll svarer kommunene at sannsynligheten for å ansette jurister innen oppvekst og utdanning er liten. Det reagerer Rivertz på.

– Barnehagesektoren er jo også en del av oppvekstsektoren. Her blir nok de rettslige avgjørelsene i større grad tatt sentralt i kommunen – opptak av barn gjøres sentralt, og som lokal barnevernmyndighet er kommunen også godkjenningmyndighet og tilsynsmyndighet – og her er det også behov for juridisk kompetanse.

– Her kan det bli aktuelt med ganske inngripende tiltak, som for eksempel å stenge en barnehage som ikke driver lovlig eller forsvarlig. Mens skolesaker sjeldent blir advokatmat, kan det være annerledes med barnehager. Rettighetssubjektet i skolesektoren er elever – men i barnehagesaker er det ofte barnehagen som sådan, og da særlig de private barnehagene. Det er mange private aktører i barnehagesektoren, og der er det saker om kommunalt tilskudd som kan handle om millioner.

– Det deles ut i alt over 20 milliarder kroner årlig i tilskudd fra kommu-

nene til de private barnehagene. Det har vært en utfordring å finne gode måter å beregne disse tilskuddene på, noe som tidvis har gitt et svært komplisert regelverk. Når tilskuddsvedtakene har blitt påklaget, har sakene derfor blitt ganske tunge. Kommunen fører også tilsyn med de private barnehagenes bruk av offentlige tilskudd og foreldrebetaling. I de siste årene har flere tilskuddssaker havnet i retten, og i år fikk vi den første Høyesterettsdommen på dette feltet.

Ti år på skolen

Når det gjelder juristbehovet i utdanning- og oppvekstsektoren, peker Rivertz på at det er behov for jurister som ivaretar barns rettighetene.

– Rettighetsbevisstheten er der hos noen foreldre, men ikke hos alle. Barna blir da i stor grad prisgitt den behandlingen de får i forvaltningen og den informasjonen de får om rettighetene sine. Vi skal ikke rettsliggjøre skoleverket totalt, men det å ta vare på rettsikkerheten til barna, som er en svak gruppe, er viktig. I ti år er de jo tvunget til å være på skolen. De er der i samfunnets interesse – og da er det viktig at de får den opplæringen de har rett til, og at de blir tatt vare på. Skolen plikter ikke bare å gi barna opplæring, men også å gi dem god omsorg.

– *Hvordan er miljøet blant juristene hos dere?*

– Det er veldig godt. Vi har en god blanding av jurister med lengre yrkeserfaring og nyutdannede med ny og frisk kompetanse. Vi er litt spredt på ulike avdelinger, men vi har jevnlig kontakt og har opprettet et eget fagforum for å ha kontakt og diskutere generelle juridiske spørsmål innenfor feltet. En ting som gjør dette faget spennende, er det tverrfaglige elementet. Både barnehageloven og opplæringsloven bruker rettslige standarder, der den viser til pedagogiske vurderinger. Mange avgjørelser kan godt – og bør ofte tas – av pedagoger, men med jurister som kvalitetssikrer og ser til at man holder seg godt innenfor regelverket.

Vi trenger juridisk kompetanse i alle kommuner

Kommunene fatter vedtak og andre forvaltningsbeslutninger av stor betydning for innbyggerne. Det er viktig for innbyggernes rettsikkerhet at kommunene følger lover og regler, og fatter juridisk korrekte vedtak. Feil i saksbehandlingen og feil lovforståelse kan få store konsekvenser for enkeltpersoner.

Det er også vesentlig at innbyggernes lovbestemte rett til veiledning, klage og overprøving sikres, uavhengig av geografisk tilhørighet, økonomi og egne ressurser.

Tilgang til juridisk kompetanse i kommunene er en forutsetning for å oppfylle disse kravene. Derfor er det svært bekymringsfullt at bare 55 prosent av de 254 kommunene som svarte på en undersøkelse fra Juristforbundet (Rambøll 2020), har an-

satt én eller flere jurister. Særlig i de nordnorske kommunene og i Agder er det få som har reell juridisk kompetanse i egen administrasjon.

Jurister ansatt i kommunen kan redusere omfanget av ressurskrevende tvister med innbyggere og andre private aktører. Kommunen sparer også ressurser ved å unngå unødvendige omgjøringer av vedtak i overordnet forvaltningsorgan eller domstolene.

Dessuten styrker riktig juridisk saksbehandling innbyggernes tillit til kommunen. En undersøkelse for Juristforbundet viser at hele 70 prosent av befolkningen har stor tillit til jurister i kommunene (Respons Analyse 2020).

I tillegg til å sikre rettighetene til innbyggerne, kan også juridisk kompetanse forebygge at saker blir unødvendig dyre. Interne jurister kan peke kommunen i riktig retning og innhente riktig ekstern hjelp de gangene det behøves, f.eks. fra private advokater.

De fleste områder hvor kommunen utøver myndighet er regulert i lov og forskrifter. Innbyggerne har derfor et stort behov for juridisk veiledning fra kommunen.

Dette er et vesentlig argument for at enhver kommune bør ha minst én jurist ansatt.

Hele 94 prosent av befolkningen mener tilgang til juridisk

veiledning for alle er viktig, mens bare 42 prosent vet at saksbehandlere i offentlige etater har plikt til å gi juridisk veiledning i den enkeltes sak (Respons Analyse 2020). Det er verdt å merke seg at 69 prosent trenger å vite mer om rettighetene og pliktene loven gir. 60 prosent trenger å vite hvilke lovregler som gjelder for eiendom og naboskap, et fagområde som er sentralt i kommunenes portefølje.

Hvem som helst kan ikke gi denne veiledningen. Oppgaven krever solid juridisk kompetanse. Dette vet innbyggerne, for hele 75 prosent vet hva en jurist kan hjelpe med.

Ansatte jurister i alle kommuner har vært en sentral målsetting for Juristforbundet i snart 25 år, men aldri har vi arbeidet så intenst med dette som i dag. Vår seksjon for jurister i kommuner og fylkeskommuner, Juristforbundet – Kommune, har med seksjonsleder Benedicte Gram-Knutsen i spissen de siste par årene trappet opp innsatsen betydelig.

Innsamling av fakta, utforming av budskap, kontakt mot politiske miljøer, samarbeid med eksterne aktører og systematisk og omfattende bruk av tradisjonelle og sosiale medier har vært de viktigste virkemidlene.

Vi registrerer nå økende oppmerksomhet rundt og forståelse for budskapet vårt. Det lover godt. Og arbeidet fortsetter. Personlig er jeg stolt over kommuneseksjonens arbeid!

Foto: Stock.com/DieterMayr

**Faglig
påfyll og midt-
nattsol i vakre
Svolvær**

Seminar i Svolvær

Målgruppe: **Advokater og jurister**

Fra: **Torsdag 26. august kl 09.00**
Til: **Fredag 27. august kl 11.00**
Sted: **Thon Hotel Svolvær og
Thon Hotel Lofoten**

Pris: **Kr 5.000,- for medlemmer
(inkluderer kurspakke, lunsj begge
dager og festmiddag)**

Ordinær pris: **Kr 7.500,-**

Kursnummer: **2021940**
Påmeldingsfrist: **25. juni**

Juristforbundets Forum for Næringsdrivende inviterer til seminar i idylliske Svolvær. Vi har valgt aktuelle temaer og søker en praktisk tilnærming.

Obligatorisk etterutdanning

Arrangement i regi av Juristforbundet vil normalt oppfylle kravene til obligatorisk etterutdanning for Advokatforeningens medlemmer. Du kan selv velge om du vil registrere kursdel-takelsen på Advokatforeningens "Min side", eller dokumentere det på annen måte. Du må uansett ta vare på dokumentasjonen.

På seminaret vil du lære mer om dette:

EØS-rett, en teoretisk og praktisk tilnærming

- Christian Franklin, professor ved Det juridiske fakultet, Bergen

Jus og etikk for advokater i sosiale medier

- Ronny Lund, partner i Advokatfirmaet Wiersholm
- Rune Opdahl, partner i Advokatfirmaet Wiersholm

Bevisbedømmelse i praksis

- Eivind Kolflaath, professor ved Det juridiske fakultet, Bergen

Vitnepsykologi

- Tim Brennen, Professor ved Psykologisk Institutt, UiO

Gyldendal Rettsdata

- Vegard Winther

Med forbehold om endringer i programmet.

Det blir mulighet for å delta på ribbtur med ørnesafari eller utflukt til Henningsvær.

Påmelding: www.juristforbundet.no/kurs Spørsmål: kursdeltager@juristforbundet.no

Spørsmål kan også rettes per tlf 40 00 24 25. Bindende påmelding.

**JURIST
FORBUNDET**

Privat

«Rettsikkerhet for individet og likhet for loven er grunnleggende forutsetninger for vår demokratiske rettsstat. Rettsstaten må kontinuerlig underbygges og utvikles»

Fra Juristforbundets prinsippprogram

Rettssikkerhetskongressen 2021

Fremmedkrigere, mediepåvirkning av straffesaker, barnebilder på nett, juristmangel i kommuner og Rettssikkerhetsprisen er blant temaene når Rettssikkerhetskongressen er tilbake i Gamle Logen. Du velger selv om du vil følge kongressen i salen eller på skjerm.

Fremmedkrigere, krigsforbrytelser og folkerett

Innledning fra førsteamanuensis **Sofie Høgestøl** ved Universitetet i Oslo, kjent som fast kommentator under det amerikanske presidentvalget i NRK. Kommentarer fra advokat **Nils Christian Nordhus** og forsker/forfatter/kommentator **Asle Toje**, som også er nestleder i Nobelkomiteen.

Rettssikkerhet for innbyggerne i møte med kommunen

Nesten halvparten av norske kommuner mangler egen jurist. Det går på bekostning av innbyggernes rettssikkerhet, hevder leder av Juristforbundet – Kommune, **Benedicte Gram-Knutsen**. Vi møter også helse- og omsorgssjef **Anne Berit Vullum** i Sunndal kommune, som valgte å ansette en jurist for å sikre et lovmessig tjenestetilbud.

Rettssikkerhetsprisen 2020 til rettsstaten – bommet vi?

Førsteamanuensis **Anine Kierulf**, Det juridiske fakultet, Universitetet i Oslo, juryleder for Rettssikkerhetsprisen 2020 og professor **Hans Fredrik Marthinussen**, Det juridiske fakultet, Universitetet i Bergen, møtes til duell om spørsmålet under oppsyn av kommunikasjonsrådgiver **Vegard Valestrand**, Juristforbundet.

Har jeg lov til å legge ut bilder av barna mine på nett?

Advokat **Claude A. Lenth**, Advokatfirmaet Hjort DA, medlem av Juristforbundets fagutvalg for personvern, tar for seg et viktig spørsmål i vår verden av sosiale medier.

Påvirker mediene utfallet av straffesaker?

Spør Juristforbundets kommunikasjonsrådgiver **Vegard Valestrand**. Blant dem som skal svare på spørsmålet er politisk redaktør **Frithjof Jacobsen** i Dagens Næringsliv, leder for etterretning og etterforskning **Grete Lien Metlid** ved Oslo politidistrikt og advokat **Marius Oscar Dietrichson**, leder av Advokatforeningens forsvarergruppe.

Rettssikkerhetsprisen 2021

Prisutdeling ved juryens leder. Prisvinneren holder det tradisjonelle Rettssikkerhetsforedraget.

Kongressier er advokat **Ida Andenæs**, Advokatfirmaet Elden DA.

Etter kongressen inviterer Juristforbundet deltakerne til baksnakk og et glass.

Programmet for Rettssikkerhetskongressen er under utarbeidelse og kan bli endret.

Rettssikkerhetskongressen

Onsdag 6. oktober 2021
kl. 12.30-15.15

Gamle Logen, Oslo og direkte strømming

Gjeldende smittevernregler i oktober vil bli ivarettatt.

Gratis adgang for medlemmer og ikke-medlemmer

Manglende oppmøte/avmelding etter frist belastes med kr 300.

Påmelding til fysisk eller digital kongress

Påmelding innen 14. september på www.juristforbundet.no.

Oppdatert informasjon om Rettssikkerhetskongressen på juristforbundet.no, Facebook og LinkedIn.

JURIST
FORBUNDET

Rettssikkerhet

Påmelding innen **14. september** på www.juristforbundet.no

Koronakommisjonen: Involverte ikke jurister i beslutninger om besøksforbud i omsorgsboliger

Urovekkende, sier koronakommisjonen om mangel på juridiske vurderinger i kommunene.

Ole-Martin Gangnes

Bare 9 prosent av de kommunene som innførte eller vurderte å innføre besøksforbud, involverte personell med juridisk kompetanse i beslutningene sine, kom det fram i koronakommisjonens rapport som ble lagt frem i april.

«Det er alvorlig at mange norske kommuner ser ut til å ha innført besøksforbud i omsorgsboliger for eldre og/eller personer med nedsett funksjonsevne uten å ha hjemmel til det eller å ha foretatt de nødvendige juridiske vurderingene i forkant», skriver koronakommisjonen i sin rapport.

Å nekte personer besøk i eget hjem er et svært inngripende tiltak som krever et klart lovgrunnlag, må

ivareta et legitimt formål og ikke minst være forholdsmessig, påpeker kommisjonen. At kommunene ikke har vurdert forholdet til de grunnlovsmessige og menneskerettslige sidene ved tiltaket, er sammenfallende med kommisjonens funn om kommunale smittevernvedtak mer generelt.

Har ansvaret selv

Flere kommuner forteller at de hadde ønsket tydeligere definisjoner i retningslinjer om besøk i omsorgsboliger som kom fra Helsedirektoratet.

Kommisjonen er kritisk til at det tok Helsedirektoratet over fem uker å sende ut pressemelding om at kommunene ikke hadde anledning til å innføre generelle besøksforbud, men påpeker likevel at det er kommunene selv som har ansvaret for at vedtakene de fatter ikke begrenser utøvelsen av grunnlovbeskyttede og menneskerettslige rettigheter i større grad enn det er grunnlag for.

«Det er derfor urovekkende at bare 9 prosent av de kommunene som innførte eller vurderte å innføre besøksforbud, involverte personell

med juridisk kompetanse», skriver kommisjonen og mener det ville vært gunstig å trekke juridisk kompetanse tidligere og mer aktivt i smittevernarbeidet.

«Vi mener dette er et klart læringspunkt for kommunene», sier koronakommisjonen.

Hjemmelsgrunnlag

Kommisjonens vurderinger får støtte fra forskerne Sigrid Stokstad og Marthe Indset ved By- og regionforskningsinstituttet NIBR, OsloMet – i en utredning gjort på oppdrag for koronakommisjonen.

De konkluderer med at vedtak om smittevern i kommunene manglet drøftelse og vurdering av inngrep i menneskerettigheter og rettigheter gitt i Grunnloven.

NIBR-forskernes utredning undersøkte kommunenes praksis etter smittevernloven § 4-1 og tok utgangspunkt i en gjennomgang av 177 utvalgte kommunale vedtak gjort av 95 kommuner fra alle landets fylker i perioden mars – november 2020.

Statsminister Erna Solberg og leder i Koronakommisjonen Stener Kvinnsland under pressekonferansen hvor Koronakommisjonen fremla sin rapport (Foto: Torbjørn Kjosvold/Forsvaret)

Forskerne sier det det utviklet seg et særegent rettskildebilde våren 2020, hvor kommunene fattet en stor mengde vedtak, ofte under stort tidspress, for å håndtere koronaviruset.

– 78 prosent av vedtakene i utvalget ble truffet i månedene mars og april. Statsforvalterens rolle som veileder overfor kommunene ble akutt og fikk sterk prioritet. Ansatte i Statsforvalteren beskriver det som at det kom et temposkifte «over natten», forteller forsker Marthe Indset til OsloMets nettside.

Vedtakene forskerne har sett på gjelder innreisekarantene, vedtak om isolasjon ved sykdom, restriksjoner på private og offentlige samlinger og restriksjoner på besøk til mennesker som bor i institusjoner som sykehjem og omsorgsboliger.

Utredningen viser at over 60 prosent av vedtakene er gjort av kommunelegen. Dette gjaldt særlig i den første perioden, mens formannskap og kommunestyre i større grad traff vedtak etter hvert.

– Undersøkelsen vår viser at hjemmelsgrunnlaget for kommune-

nes vedtak er tvilsomt eller mangelfullt på en del punkter. Forholdet til konstitusjonelle og folkerettslige skranker er gjennomgående ikke vurdert, og kravene til vurdering er i stor grad ikke oppfylt, sier forsker og prosjektleder Sigrid Stokstad ved NIBR til OsloMets nettside.

– Mangler juridisk kompetanse

I forskernes rapport heter det i oppsummeringen:

«Det må også nevnes at det ser ut til å ha vært få jurister med i saksbehandlingen i mange av kommunene».

«I intervjuene er det påpekt at mange kommuner mangler juridisk kompetanse, og at det har gjort at de rettslige sidene ved smittevernhandteringen har kommet i bakgrunnen. Samtidig har de også sagt at de store kommunene ikke nødvendigvis prioriterer å bruke juristene sine til slikt arbeid og at de juristene som er ansatt i kommunene (og hos fylkesmannsembetene) ikke tidligere hadde arbeidet med smittevernrettslige saker. Men det ser ut til å være en felles erfaring at det ville vært gunstig å trekke inn juridisk kompetanse tidligere og mer aktivt i smittevernarbeidet.»

– Først og fremst mange små kommuner som ikke har særlig jusskompetanse

I forskerne Sigrid Stokstad og Marthe Indsets rapport om kommunenes praktisering av smittevernloven under covid-19- pandemien er flere informanter hos Fylkesmannen (nå Statsforvalteren) intervjuet.

Flere beskriver en krisesituasjon kjennetegnet av stor usikkerhet og mangel på informasjon. En beskriver det slik:

«Det har vært mye spørsmål om karantene og innreise, hvilket ansvar kommunene har og hvor-

dan de skal takle sånne ting. Og det er ikke så rart for covid 19-forskriften har endret seg fra uke til uke. Det er henvendelser fra noen store, men først og fremst mange små kommuner som ikke har særlig jusskompetanse og som trenger mer veiledning.»

Forskerne skriver at «Fylkesmannens veilederrolle ble betydelig utfordret og tok til dels en ny form i de mest intense fasene.»

«Det viser seg at de formelle kontrollmulighetene, som lovlig-hetskontroll og klagesaksbehandling, spilte en liten rolle i pandemisituasjonen. Det skyldtes dels at det var betydelig rettslig og faktisk usikkerhet på en del punkter, men også at det høye endringstempoet gjorde at rettslig prøving var lite aktuelt underveis, både administrativt hos fylkesmannsembetene og i domstolene», skriver Stokstad og Indset.

Sivilombudsmannen undersøker sykehjem

Manglende kvalitetssikring av vedtak og manglende oversikt over tvangsbruk på sykehjem er blant funnene.

 Ole-Martin Gangnes

Tidligere har Sivilombudsmannen besøkt politiarrester, fengsler, utlendingsinternat, barnevernsinstitusjoner og sykehusavdelinger for tvungent psykisk helsevern. Denne våren kommer de første rapportene fra Sivilombudsmannens besøk til sykehjem.

I en kronikk i Kommunal Rapport skriver sivilombudsmann Hanne Harlem om hvorfor Sivilombudsmannen nå besøker sykehjem.

«Det er velkjent at pasienter på sykehjem kan være underlagt omfattende begrensninger. Alle offentlige myndigheter, også kommunene, er bundet av menneskerettighetene. Beboere på sykehjem har rett til å bli behandlet med respekt for sin verdighet og til å få sine grunnleggende behov ivaretatt. For beboere med langtidsplass vil sykehjemmet i praksis være deres hjem i den siste fasen av livet», skriver hun.

Gjelder flere sykehjem

Høsten 2020 besøkte Sivilombudsmannen for første gang sykehjem som del av arbeidet med å forebygge krenkelser. Rapportene fra to syke-

hjem i henholdsvis Nordre Follo og Horten kommune ble offentliggjort i begynnelsen av mai.

De to sykehjemmene er de første i en rekke av sykehjem som vil bli undersøkt av ombudsmannen. Under besøkene så langt har ombudsmannen sett på bruk av tvungen helsehjelp, oppfølging og ivaretagelser av grunnleggende behov, beskyttelse mot vold og overgrep og arbeidsvilkår for ansatte.

«Rapportene fra Sivilombudsmannen inneholder funn og anbefalinger som gjelder for flere sykehjem og kommuner enn de som er besøkt», skriver Hanne Harlem.

Den første rapporten som er offentliggjort gjelder et bo- og rehabiliteringssenter i Nordre Follo kommune.

Sivilombudsmann Hanne Harlem uttaler i forbindelse med rapporten at mye er bra, men at det også ble gjort funn som viste manglende kunnskap, opplæring og systematikk.

Ifølge undersøkelsen manglet det tilstrekkelig kunnskap og oversikt over bruken av tvungen helsehjelp. Det var stor usikkerhet om hva som skulle regnes som tvang, i hvilke situasjoner det var hjemmel for å bruke tvang, og når det skulle fattes vedtak om bruk av tvang.

Kvalitetssikring

Sykehjemmet hadde heller ikke et system for kvalitetssikring av vedtak. Kommunen skal etter loven ha en «overordnet faglig ansvarlig» som skal motta kopi av alle vedtak. Det fantes ingen slik overordnet faglig ansvarlig i

kommunen, og det var derfor ingen som hadde oversikt over tvangsbruk på sykehjem i kommunen.

– Manglende kunnskap om reglene for bruk av tvang utgjør en risiko for at beboere utsettes for ulovlig tvang, fordi vilkårene for å bruke tvang ikke er oppfylt, eller fordi bruken av tvang ikke er dokumentert i et vedtak, sier Hanne Harlem.

Ansatte ble ikke gitt systematisk opplæring i hvordan de kan forebygge og håndtere utfordrende atferd, og det var heller ingen systematisk oppfølging av personale etter vanskelige hendelser.

Det var også liten grad av individuelt tilpassede aktiviteter for beboerne, og lite mulighet til å være ute i friluft og i fysisk aktivitet. Personals praktiske muligheter til å bli med beboere utenfor sykehjemmet var svært begrenset, og ombudsmannen så også ulike fysiske hindringer som begrenset beboernes mulighet til å bevege seg fritt.

– Tilpasset fysisk aktivitet og mulighet til å være ute kan gjøre beboere mer selvhjulpne og gi dem en bedre hverdag. Det er viktig at beboernes frihet ikke begrenses mer enn det loven tillater, sier Hanne Harlem.

Uten lovlig vedtak

Den andre rapporten som er offentliggjort gjelder et sykehjem i Horten kommune.

Sivilombudsmannen trekker fram at de ansatte tilrettelegger for at beboerne kan ta egne valg i hverdagen, og sykehjemmet har en syste-

Sivilombudsmann Hanne Harlem.
(Foto: Sivilombudsmannen)

matisk tilnærming til informasjon til pårørende. Det ble likevel funnet manglende kapasitet til aktiviteter som var tilpasset den enkelte beboer, spesielt fysisk aktivitet uten-dørs.

Når det gjelder tvangsbruk, sier rapporten at de ansatte viste en høy evne til faglig og etisk refleksjon om tvangsbruk, men at mange fremsto som usikre på hvordan reglene om bruk av tvang skulle praktiseres.

Blant annet var flere vedtak ikke begrunnet på en måte som dokumenterte at lovens vilkår for bruk av tvang var oppfylt. Det kom fram at det i noen situasjoner ble gitt helsehjelp til pasienter som motsatte seg det, uten at det ble truffet vedtak slik loven krever, ifølge ombudsmannen.

– Våre funn viste for eksempel at det var situasjoner der sykehjemsbeboere ble hindret fra å gå ut av sykehjemmet, uten at det var fattet

lovlig vedtak om det. Det er uheldig at sykehjemmets rutiner og bemanning gir risiko for at eldre blir fratatt friheten, uttaler Hanne Harlem.

Sivilombudsmannen fant også svakheter i dokumentasjonen av legetjenestens vurderinger ved gjennomføring av systematisk legemiddelgjennomgang.

«Grundig dokumentasjon er en forutsetning for trygg legemiddelbruk», påpeker ombudsmannen.

Manglende kunnskap om lovverket

Flere tilsynsrapporter og evalueringer har dokumentert manglende kunnskaper blant helsepersonell om pasient- og brukerrettighetsloven.

Det skriver Sivilombudsmannen i rapporten fra et sykehjem i Nordre Follo.

Det pekes blant annet på regler for begrunnelse av enkeltvedtak og at kravet til begrunnelsens innhold skjerpes for vedtak av inngripende karakter, slik som tvungen helsehjelp.

«Begrunnelsen må være tilstrekkelig til å avgjøre om lovens vilkår er oppfylt og til å kunne etterprøve vedtaket. Begrunnelsesplikten skal bidra til å sikre grundighet og nøyaktighet hos beslutningstakere, og er en viktig rettssikkerhetsgaranti for den enkelte», heter det.

Ved sykehjemmet i Nordre Follo kommune var det skriftlige prosedyrer for å fatte vedtak om tvungen helsehjelp, men prosedyrene var lite kjent blant ansatte, ifølge rapporten.

Dessuten oppfattet både ansatte og ledelse det som komplisert og tidkrevende å fatte vedtak og det var en utbredt oppfatning at man måtte søke

Illustrasjonsfoto: Colourbox.com

Statsforvalteren om å få et tvangsvedtak godkjent.

«Dette er en kjent misforståelse. Vedtak om helsehjelp etter kapittel 4A skal ikke godkjennes av Statsforvalteren, men denne skal motta kopi av vedtaket og har myndighet til å oppheve vedtak som ikke møter lovens krav. Manglende kunnskap om reglene for bruk av tvang utgjør en høy risiko for at beboere utsettes for ulovlig tvang, fordi vilkårene for å bruke tvang ikke er oppfylt, eller fordi bruken av tvang ikke er dokumentert i et nedtegnet vedtak», heter det i rapporten.

Tvangsbruk uten vedtak

Funn fra besøket viste at det var blitt utøvd tvang uten at det ble truffet vedtak om dette slik loven krever.

«Våre funn tyder på at en av årsakene kan være lav kunnskap og manglende systematisk oppæring om lovverket som regulerer tvungen helsehjelp. Dette samsvarer med funn fra en rekke tilsyn ved sykehjem», heter det i rapporten, som peker på at manglende vedtaksføring skaper en klar risiko for at pasienter utsettes for tvang som ikke oppfyller lovens vilkår.

En videre konsekvens er at tvangsbruk underrapporteres.

«Når bruk av tvang ikke vedtaksføres og dokumenteres tilstrekkelig svekkes også rettssikkerheten til pasientene», skriver ombudsmannen i rapporten.

Medisiner skjult i mat

Undersøkelsen fant at pasienter i flere tilfeller var blitt holdt under stell eller ved gjennomføring av annen helsehjelp. I journaler ble det også funnet situasjoner der det fremstod som at medisiner var blitt skjult i mat.

«Det at medisiner gis uten samtykke ved å skjules i maten, er å regne som tvangsmedisinering. Det er bare adgang til å gi legemidler som er skjult for pasienten når alternativet er mer belastende for pasienten enn den krenkelse som den skjulte

medisineringen representerer, og dersom vilkårene for tvangsmedisinering er til stede. Det skal i så fall fattes et tvangsvedtak», skriver ombudsmannen.

Det kom også fram at det i noen tilfeller var innhentet samtykke fra pårørende for bruk av belte i rullestol ved behov.

«Selv om det så ut til å være bevissthet om at belte ikke skulle brukes dersom pasientene viste motstand, er det viktig å understreke at en godkjenning fra pårørende ikke er tilstrekkelig grunnlag for å bruke tvang», heter det i rapporten.

Stengt inne

Rapporten tar også for seg tilbakeholdelse og generelle utgangsbegrensninger. For at tilbakeholdelse skal være lovlig, må det foretas en konkret vurdering av om vilkårene

er oppfylt for den enkelte pasienten. Men sykehjemets praksis skapte risiko for at flere beboere ble holdt tilbake uten vurderinger av om vilkårene var oppfylt og uten at det ble truffet vedtak, ifølge rapporten.

Beboernes reelle mulighet til å bevege seg utenfor sykehjemmet var i stor grad avhengig av ansatte og personalets praktiske muligheter til å bli med beboere utenfor sykehjemmet fremsto som svært begrenset, forteller rapporten.

«All begrensning i bevegelsesfriheten må begrunnes konkret og individuelt overfor den enkelte beboer. Det kan for eksempel ikke treffes et generelt vedtak om at dørene på et sykehjem eller en avdeling skal være låst», skriver ombudsmannen – og understreker at

bemanningsutfordringer ikke er lovlig grunnlag for tilbakeholdelse.

– En viktig undersøkelse for Nordre Follo og alle sykehjem i Norge

– Dette er alltid nyttig når noen ser på arbeidet vårt utenfra og vi skal alltid jobbe for å bli bedre. Så forventer jeg at både vi og Stortinget bruker kunnskapsgrunnlaget i denne rapporten til å se på hvordan vi kan styrke systemer, fagkompetanse og ressurser innenfor disse tjenesteområdene, sier ordfører i Nordre Follo kommune, Hanne Opdan.

Nordre Follo har i kommunens kvalitetsmelding for helse og omsorg varslet en gjennomgang av rutiner og arbeid for å styrke strukturen og pasientsikkerheten, melder kommunen på sin egen nettside.

– De ansatte i pleie- og omsorgstjenestene står daglig i krevende prioriteringer, hvor tilstedeværelsen for pasienten vil være det viktigste å sørge for. Samtidig skal vi ivareta dokumentasjonskravene, og her peker besøket fra Sivilombudsmannen på flere områder for forbedring, sier Anette Bøen Sigtun, som skal lede forbedringsarbeidet etter Sivilombudsmannens besøksrapport.

Kommunalsjef for helse og mestring, Marit Janne Kronborg, sier på kommunens nettside at undersøkelsen tas på største alvor.

– Kommunen har fått flere anbefalinger til forbedring, og vil

følge opp alle disse og bringe dem inn i kvalitetsarbeidet. Vi har besluttet at dette skal gjelde alle sykehjemmene i kommunen, sier hun, men mener det er viktig å få frem at Sivilombudsmannen ikke har funnet tortur eller umenneskelig behandling.

– Besøket viser at ansatte på demensavdelingene viser respekt og omsorg for pasientene, og majoriteten av de pårørende opplever at beboerne er godt ivare tatt, sier hun.

A woman with dark hair in a braid, wearing glasses and a grey cardigan over a white t-shirt, sits at a yellow desk. Her hands are clasped in front of her. A silver laptop is open to her right, showing the HP logo. The background is a plain, light-colored wall.

Styrker rettssikkerheten

Ansatte jurist i helse- og omsorgstjenesten

I Sunndal har helse- og omsorgstjenesten i kommunen valgt å styrke tildelingsenheten med juridisk kompetanse. – Vi forvalter rettigheter for den enkelte. Da må vi være sikre på at rettssikkerheten ivaretas.

Tone Marit
Hyldbakk (t.v.) og
Anne Berit Vullum
i Sunndal kommune.

Da Anne Berit Vullum ble helse- og omsorgssjef i Sunndal kommune i 2014, hadde hun allerede hatt flere ulike jobber innen tjenesten og var godt kjent med oppgavene og hvordan systemet for tildeling av tjenester var. Den gang var det hver avdelingssykepleier rundt omkring i tjenestene som fattet vedtak.

– Det var noen ordninger med felles møter og drøftinger om saker, men det var ikke en veldig utviklet systematikk. Heller ikke en systematikk på opplæring og kompetanse for å sikre rettigheter også videre. Vi oppretter da en fagavdeling med en egen tildelingsenhet, det vil si at vi samlet alle tildeling i en avdeling med egen leder og egne saksbehandlere.

Det ble diskutert hvilken kompetanse den nye avdelingen trengte.

– Vi kan sykepleierfaget, men samtidig var det både habilitering og psykisk helse, institusjon og hjemmesykepleie – alt dette skulle vi fatte vedtak på.

Det ble den gang ansatt sykepleiere i stillingene. Men da det ble åpning for ansettelse i en stilling i avdelingen tidligere i år, endte det at man søkte etter jurist. Det har man nå fått på plass, og jurist starter i tildelingsenheten denne sommeren.

Anne Berit Vullum er glad for å kunne styrke den juridiske kompetansen innenfor et felt som kan være krevende å være i.

– Ja, det kan krevende å jobbe innenfor dette feltet. Også er det jo på mange måter et eget fag dette med saksbehandling, tildelinger og håndtering av lovverket.

Krevende å stå i

Tone Marit Hyldbakk, leder for tildelingsenheten, bekrefter at det kan være tøft å saksbehandle på et felt som betyr veldig mye for den enkelte innbygger.

– Vi har erfart at det er krevende for den som står i dette som saksbehandler. Kanskje også litt fordi vi er en liten kommune der både lekmann, politikere, administrasjon og

brukere har sterke og tydelige meninger. Det er heller ingen selvfølge at man som sykepleier, eller som en med sosialfaglig bakgrunn, har trygghet nok i jussen til å være trygg på at du tar de riktige vurderingene. Det skal kunne overprøves både av politikere, brukere og statsforvalter.

– Opplever dere at det er mer juss på feltet?

– Ja, absolutt. Alle deler av samfunnet er mer opplyst om rettigheter. I tillegg er dette et fag der du skal bruke en faglig vurdering som skal veies opp mot jussen. Det gjør det ganske komplekst.

Illustrasjonsfoto: Colourbox.com

Vi har erfart at det er krevende for den som står i dette som saksbehandler. Kanskje også litt fordi vi er en liten kommune der både lekmann, politikere, administrasjon og brukere har sterke og tydelige meninger

– I tillegg kommer det mulig overprøving av vedtak av mange som ikke nødvendigvis har de samme opplysningene, eller som har en annen vinkling. Selv om det ikke nødvendigvis er et veldig uoversiktlig lovverk vi forvalter, er det seriøs og alvorlig tematikk. Vi forvalter jo rettigheter for den enkelte pasient.

– Og folk er mer bevisst på rettigheter?

– Ja det er de. I tillegg så bruker folk i større grad pasient og brukerombud, politikere osv. Og mange er godt opplyst selv også. Det betyr at man sjekker ut og undersøker alle muligheter som finnes. Vi ser også økt bruk av advokatbistand også i kravet.

Prioriteringer

Ofte må det gjøres en del vanskelige prioriteringer.

– Vi er en kommune som tradisjonelt har hatt en god økonomi og med et sterkt politisk fokus på gode helse og omsorgstjenester. Men det er jo mange som tror at det bare er de eldre som får slike tjenester. Men realiteten er at behovet for tjenester

også gjelder mange yngre, også barn, sier Vullum.

Flere med omsorgsbehov og en annen økonomisk virkelighet får noen konsekvenser,

– I denne kommunen har man vært vant til å levere ganske raust med tjenester og da er det ikke fullt så krevende å saksbehandle og tildele. Men dette endrer seg.

– Det er jo også en vridning fra institusjonsplass mot det at mest mulig tjenester skal leveres hjemme. Det er også noe som påvirker dette feltet, sier hun.

Når det gjelder alt som knytter seg til klagebehandling, mener de det vil være en styrke å ha en jurist.

– Det er også noe vi ser det blir mer av enn tidligere. Når en klage ender hos Statsforvalteren kommer det jo jurister inn i saken, men det vil være bra å få det inn tidligere.

Det er jo ikke uvanlig at det påpekes saksbehandlingsfeil i en kommune når klager kommer til Statsforvalteren. Det er bra med juridisk kompetanse for å kvalitetssikre og oppdatere rutiner også på det feltet.

Rettsikkerhet

Vullum og Hyldbakk ser for seg at ansettelsen av jurist vil bidra til kompetanseoverføring.

– Tanken er å få mer tyngde på jussen. Også blir det et tett samspill mellom fag her – mellom det juridiske skjønn og de helsefaglige vurderingene, sier Hyldbakk.

– Vi jobber med hele omsorgstrappa. Alt fra tildeling av omsorgsboliger, velferdsteknologi, omsorgsstønad, avlastning i hjemmet, avlastning på institusjon, hjemmesykepleie, sykehjemsplasser, psykisk helse og alle tiltak til habilitering, sier Vullum

– Vi fatter vedtak etter helse og omsorgstjenesteloven og tjenestene som gis der. Så det er et vidt felt. Ansettelsen av jurist handler om er rettsikkerheten til innbyggerne i kommunen. Vi vil rett og slett bli enda sikrere på at den ivaretas på en forsvarlig måte, sier Hyldbakk.

– Vi skal jo gi tjenester til de om trenger det – og det skal være rettferdig fordelt.

– Hvordan har det vært å skulle rekruttere til stillingen?

– Vi ble positivt overrasket over responsen og fikk to godt kvalifiserte søkere. Vi har også hørt fra nabokommunen vår at det der var god respons etter utlysning av juriststilling der. Så det er absolutt interesse og det er veldig positivt å se, sier Vullum.

NIM

– Menneskerettslig utfordring for myndighetene både på statlig og kommunalt nivå

NIM-direktør Adele Matheson Mestad. (Foto: Tuva Bønke Grønning)

Bare halvparten av landets kommuner har registrert sin bruk av tvang i helse- og omsorgstjenesten, ifølge rapport.

I en rapport fra Norges institusjon for menneskerettigheter (NIM) fra 2019 kalt «Eldres menneskerettigheter – syv utfordringer» belyses noen menneskerettslige utfordringer som berører eldre.

NIM har i rapporten analysert rettslige og faktiske grunnlag på ulike områder, og omtaler forhold som «gir grunn til bekymring».

SSB har anslått at andelen av befolkningen som er over 70 år vil dobles i tiden fremover, med en estimert økning fra 600 000 personer i dag, til 1,3 millioner i 2060.

«Utfordringene vi ser i dag, vil med andre ord ikke minke med mindre det tas målrettede grep», skriver NIM.

Problemstillinger knyttet til tvungen helsehjelp er et av temaene. Her pekes det på at man mangler det faktiske kunnskap, og det er behov for kartlegging av bruk av tvungen helsehjelp på sykehjem.

Det samme gjelder for helsehjelp, underernæring og uheldig legemiddelbruk. Rapporten viser til at det eksisterer for lite faktisk kunnskap om både underernæring og feil legemiddelbruk blant eldre, men at det likevel er dokumentert at dette er et problem. Det utgjør dermed en menneskerettslig utfordring for myndighetene både på statlig og kommunalt nivå, sier NIM.

Vanskelig å sammenlikne kommuner

Det er i en SSB-rapport utarbeidet på oppdrag fra NIM funnet at bare halvparten av landets kommuner har registrert sin bruk av tvang i helse- og omsorgstjenesten. Dette til tross for at slik registrering har vært lovpålagt siden 2009. Rapporten viser også at om lag 80 prosent av

personene som ble registrert med tvungen helsehjelp i 2017, var pasienter ved sykehjem.

«At tvangsbruk i begrenset grad innrapporteres, innebærer også at det er vanskelig å måle utviklingen og sammenlikne tvangsbruken i ulike kommuner», skriver NIM, som anbefaler landsomfattende undersøkelser, sikring av at sykehjemmene har tilstrekkelig kunnskap om de menneskerettslige normene og at det er god vedtaks- og dokumentasjonspraksis.

Rapporten tar også for seg ernæringsproblematikk – Helsedirektoratet har anslått at rundt en tredjedel av eldre pasienter i sykehus og i helse- og omsorgstjenesten i kommunene er underernært eller i risiko for underernæring.

Et annet tema er uheldig legemiddelbruk. Her viser rapporten til undersøkelser som viser at medisineringen er stor uten at det nødvendigvis føres god nok kontroll.

«For å unngå skadelige effekter og bivirkninger er det viktig at legemiddelbruken hos eldre følges nøye opp med regelmessige kontroller og legemiddelgjennomganger, i tråd med krav til fastleger og sykehjem, fastslår rapporten. Riksrevisjonen pekte på det samme i 2018, i en rapport om kvaliteten i eldreomsorgen hvor det særlig er fokus på underernæring og feil legemiddelbruk.

NIM skriver:

«Det er en menneskerettslig utfordring at det er for lite kunnskap om kvaliteten på eldreomsorgen generelt, og at mange eldre er underernærte og/eller utsettes for uheldig legemiddelbruk.»

Vil du stå
på stand?

Send en e-post til:
juristdagen@
juristforbundet.no

SPØR MEG,
JEG ER JURIST!

Bli med på Juristdagen – årets store dugnad

Lørdag 18. september 2021 fra klokken 11 til 14 står engasjerte jurister og advokater på stands i mange byer for å svare på juridiske spørsmål.

Følgende byer deltar hittil på Juristdagen 2021:

Alta	Gjøvik	Kongsberg	Overhalla	Tromsø
Asker	Hamar	Lillestrøm	Porsgrunn	Trondheim
Bergen	Harstad	Molde	Sandefjord	Tønsberg
Fredrikstad	Hol	Orkland	Sortland	

JURIST
FORBUNDET

Juristdagen

Les mer på www.juristforbundet.no/juristdagen

En eller to osteskiver på sykehjemmet

– Kanskje noe som kan løses direkte i en samtale med personellet

– Pasientenes og pårørendes behov for å få forklaringer og eller svar på spørsmål må i hovedsak ivaretas av virksomhetene og helsepersonell som har ansvar for tjenestene, sier jurist hos Statsforvalteren.

Seksjonsleder og jurist Hilde Bøgseth ved Statsforvalteren i Trøndelag og assisterende fylkeslege Øyvind Alexandersen tar i en kronikk, publisert hos Statsforvalteren, for seg klager og klagebehandling innen helsetjenester.

Statsforvalteren i Trøndelag (tidligere Fylkesmannen) mottar årlig mange tusen henvendelser fra folk som klager på helsetjenester.

«Noen klager er alvorlige og krever grundig behandling og mye oppfølging, andre klager kan vi avklare med enkle råd og tips, og en stor del klager havner et sted midt imellom. Faktisk er det også slik at noen klager trolig kunne vært løst på en bedre måte enn at de havner hos Statsforvalteren», skriver de.

Det siste gjelder et eksempel de skriver ikke er helt representativt for alle klager, men et spørsmål om antall osteskiver til lunsj på et sykehjem blir likevel en tre-siders klage (pluss

vedlegg) og utløser en byråkratisk rundreise.

«Kunne dette heller vært løst ved å snakke med de ansatte på sykehjemmet?», spør de i kronikken, der de gir råd om hvordan man bør gå fram for å klage og hva som hører hjemme hvor.

Store forventninger

«Dessverre opplever vi at mange har for store forventninger til hva vi kan bidra med. Det er derfor viktig å understreke at Statsforvalteren ikke er en «granskningsenhet» eller «etterforskningsavdeling». Vår rolle handler om å se til at dine rettigheter til gode helse- og omsorgstjenester blir ivaretatt, og at tjenestene er trygge og av god kvalitet», skriver de.

Til Statsforvalterens nettside sider de to at kronikken ikke er skrevet fordi de ikke vil ta tak i klagen som kommer inn, men fordi de vil jobbe med de «riktige klagenene».

– Vi ønsker å rette innsatsen vår mot de sakene der en pågående eller innarbeidet praksis kan utsette pasienter og brukere for alvorlig risiko. Vi må bruke mindre ressurser på de sakene som i liten grad bidrar til å øke sikkerhet eller kvalitet i tjenestene. Pasientenes og pårørendes behov for å få forklaringer og eller svar på spørsmål må i hovedsak ivaretas av virksomhetene og helseper-

sonell som har ansvar for tjenestene, sier seksjonsleder og jurist Hilde Bøgseth.

– Bra folk klager

Assisterende fylkeslege Øyvind Alexandersen sier klagebehandling bidrar til at pasienter og brukere får det de har krav på.

– Det er bra folk klager når de ikke får oppfylt sine pasientrettigheter eller ikke har fått et forsvarlig helse- eller omsorgstilbud. Gjennom klagebehandling og tilsyn er vi med på å sikre innbyggerne gode tjenester, samtidig med at vi bidrar til økt kvalitet i tjenestene. Det tjener vi alle på.

Men noen ganger kan klager avklares med enkle råd og tips, mener han.

– Vi opplever nok at en del har store forventninger til hva vi kan bidra med og hvilke forhold vi skal behandle. Poenget er at spørsmålet om og en eller to osteskiver til frokost på sykehjemmet blir «litt smått». Det er kanskje noe som kan løses direkte i en samtale med personellet på sykehjemmet, og ikke et forhold som Statsforvalteren skal fatte vedtak på, sier Alexandersen.

De to understreker likevel at alle henvendelser til avdelingen blir «lest, vurdert, konkludert og ekspekt.»

GRATIS

Deltakelse og opphold i enkeltrom er gratis. Reiseutgifter dekkes etter billigste reisemåte.

Foto: iStock.com/gradyreese

Ansettelsesprosesser

Kurs for tillitsvalgte

Målgruppe: Tillitsvalgte og ansattes-representanter i staten

Fra: Torsdag 11. november 2021 kl. 11.00
Til: Fredag 12. november 2021 kl. 14.00
Sted: Son Spa, Son

Kursnummer: 2021670
Påmeldingsfrist: 8. september 2021

Kurset er praktisk for våre medlemmer som sitter som ansattesrepresentant i innstillings- og ansettelsesråd i statlige virksomheter. Tillitsvalgte som jobber med spørsmål om ansettelser mv. oppfordres også til å delta. Kurset kan også være aktuelt for tillitsvalgte i større kommuner med samme tilsettingsprosesser som staten.

Undervisningen foregår ved foredrag og aktiv deltagelse med tid til spørsmål og diskusjon omkring de temaer som behandles.

På dette kurset lærer du om:

- Regelverket i tilsettingsprosesser
- Rollen som tjenestemannsrepresentant. Mulighet for påvirkning og delaktighet ved utforming av kunngjørings-tekst, intervju, vurdering av søkere og innstilling
- Likebehandling ved ansettelse og ankemuligheter
- Kvalifikasjonsprinsippet

Transport

Det settes opp felles buss tur/retur fra Oslo Bussterminal til hotellet, kryss av for om du vil reise med oppsatt buss.

Praktisk informasjon

Kurset arrangeres i samarbeid med Samfunnsvitner og Samfunnsøkonomene. Du vil denne gang motta deltakerbekreftelse fra Samfunnsvitner. Denne sendes i slutten av september.

Påmelding: www.juristforbundet.no/tillitsvalgt Spørsmål: kursdeltager@juristforbundet.no
Spørsmål kan også rettes per tlf 40 00 24 25. Eventuelt forfall må meldes snarest mulig og senest to uker før kursstart.

JURIST
FORBUNDET

– Gode vedtak i kommunene gir færre klagesaker og kortere saksbehandlingstid hos statsforvalteren

– Dersom kommunen bommer på jussen, hjelper det ikke at de faglige vurderingene er gode. Jurister kan absolutt bidra til at vedtakene i kommunene er riktige.

 Tore Letvik

Dette sier statsforvalter i Vestfold og Telemark, Per Arne Olsen, til Juristen. Vi har stilt ham noen spørsmål via epost blant annet for å få vite litt om hvorvidt han mener jurister i kommunene bidrar til å lette presset på statsforvalterens oppgave som kommunenes tilsynsorgan.

– Kan du, som statsforvalter i Vestfold og Telemark, si noe om viktigheten av gode vedtak og god saksbehandling ute i kommunene?

– Det fører til kortere total saksbehandlingstid – fordi det blir færre klagerunder og færre saker til oss. Sparer det offentlige for kostnader (kommuner, Statsforvalteren) – ved at det blir færre klagesaker.

– Hvilken erfaring har du når det gjelder bruk av tvangsvedtak, for eksempel ved sykehjem, er dette noe som ofte ender opp hos statsforvalteren, som klagesaker?

– Tvang ved sykehjem og boliger for psykisk utviklingshemmede følges rutinemessig opp av statsforval-

teren. Ved godkjenning og oppfølging av vedtakene. Svært få (prosentmessig) av disse ender som klagesaker på grunn av den tette oppfølgingen.

– Har du noen formening om hvorvidt økt bruk av jurister i kommunene vil kunne føre til bedre vedtak og at færre saker klages videre til statsforvalteren?

– Kommunale vedtak består av faglige vurderinger (helse, skole, barnevern, miljø, landbruk osv.) og dels av juridiske vurderinger. Dersom kommunen bommer på jussen, hjelper det ikke at de faglige vurderingene er gode. Jurister kan absolutt bidra til at vedtakene i kommunene er riktige. Dispensasjonsvedtak i strandsonen er ett eksempel. Her er sier loven at to vilkår må være oppfylt før kommunen kan vurdere om den vil gi dispensasjon. Om vilkårene er oppfylt er et rettsanvendelsesskjønn. Det er «juristmat». Om kommunen vil gi dispensasjon (etter at vilkårene er oppfylt) er et faglig/politisk skjønn. Kommuner som hopper bukk over den første vurderingen (rettsanvendelsesskjønnet), og går rett på den faglige/politiske vurderingen, vil fort fatte et ugyldig vedtak.

– Kan du si noe om hvordan ordningen i dag fungerer når det gjelder statsforvalterens tilsyn med kommunene i Vestfold og Telemark?

– Kommunene i fylket er svært forskjellige. Det er til dels stor variasjon

Foto: Børge Sandnes

på kompetansen som de ulike kommunene innehar. Grad av kompetanse vil påvirke kommunenes evne til å følge opp avvik/pålegg fra statsforvalteren.

Før han ble statsforvalter i Vestfold og Telemark var Per Arne Olsen fylkesmann i Vestfold. Før dette var Olsen seniorrådgiver i Gambit Hill & Knowlton. Han har tidligere også vært Stortingsrepresentant og medlem av Stortingets helse- og omsorgskomite og ordfører i Tønsberg. Olsen har også vært nestleder og generalsekretær i FrP. Han er medlem av Koronakommisjonen, som er en uavhengig kommisjon nedsatt av regjeringen i april 2020 for å få en grundig og helhetlig gjennomgang og evaluering av myndighetenes håndtering av Covid 19-pandemien.

GRATIS

Deltakelse og opphold
i enkeltrom er gratis.
Reiseutgifter dekkes
etter billigste
reisemåte.

Arbeidsrettslige temaer II

Kurs for tillitsvalgte

Målgruppe: **Tillitsvalgte i alle sektorer**
Det er mulig for ledere å søke

Fra: **Torsdag 28. oktober 2021 kl. 10.30**
Til: **Fredag 29. oktober 2021 kl. 13.45**
Sted: **Son Spa, Son**

Kursnummer: **2021660**
Påmeldingsfrist: **20. august 2021**

Mange lover og andre bestemmelser regulerer arbeidstakernes rettigheter og plikter i arbeidsforhold. Kurset er en oppfølging av det innledende kurset «Arbeidsrettslige temaer I».

Vi vil gå gjennom sentrale temaer innen arbeidsretten som lojalitetsprinsippet, tillit, oppfølging av sykmeldte, praktiske forhold rundt mobbing, personvern og varslingsreglene.

Vi vil særlig se på:

- Gjennomgang av aktuelle lover og arbeidsrettslige rettsregler og prinsipper
- Tillitsvalgtes rolle i de enkelte sakene
- Lederansvaret

Kurset er tilpasset tillitsvalgte og ledere i alle sektorer. Det er reservert plasser for ledere på dette kurset. Det er ikke noe vilkår for deltagelse at man har deltatt på kurs i «Arbeidsrettslige temaer I».

Påmelding: www.juristforbundet.no/tillitsvalgt Spørsmål: kursdeltager@juristforbundet.no
Spørsmål kan også rettes per tlf 40 00 24 25. Eventuelt forfall må meldes snarest mulig og senest to uker før kursstart.

JURIST
FORBUNDET

KS-advokater skal få økt tilstedeværelse i nord

KS skal lokalisere advokater fast også i Nord-Norge.

KS, kommunesektorens organisasjon, har sitt eget advokatkontor. KS Advokatene dekker alle kommuner og fylkeskommuner.

– Som organisasjonsadvokater påtar vi oss oppdrag personlig. Advokatenes kjennskap til Kommune-Norge har betydning for det særskilte tillitsforholdet mellom oss og våre medlemmer som klienter, sier juridisk direktør Tor Allstrin i KS i en pressemelding i forbindelse med at KS skal lokalisere advokater fast også i Nord-Norge.

Advokatene i KS har sitt hovedkontor i Kommunenes hus i Oslo, og har også advokater i Kristiansand ved KS' regionkontor i Agder.

– Fast tilstedeværelse av KS Advokatene andre steder enn Oslo supplerer de viktige erfaringene vi får ved reisevirksomhet og på annen måte, sier Allstrin.

Advokatene forteller at det er tretten år siden KS etablerte fast juridisk tilstedeværelse ved Agderkontoret.

– Da KS valgte å ha noen advokater i Kristiansand, var det i tro på at det ville være fordeler med å jobbe tett på organisasjonens regionsapparat og nærmere noen av medlemmene, sier Allstrin.

«Det er økende etterspørsel etter juridiske tjenester, og utvidelsen i nord er et ledd i en langsiktig strategi for å sikre KS og kommunene tilstrekkelig rettslig bistand også fremover», heter det i en pressemelding.

Det er økende etterspørsel etter juridiske tjenester

Juridisk direktør Tor Allstrin i KS
(Foto: Johnny Syversen)

GRATIS

Deltakelse og opphold i enkeltrom er gratis. Reiseutgifter dekkes etter billigste reisemåte.

Ny som tillitsvalgt

Kurs for tillitsvalgte

Målgruppe: **Tillitsvalgte i statlig og kommunal sektor (ikke Oslo kommune)**

Fra: **Torsdag 4. november 2021 kl. 10.30**

Til: **Fredag 5. november 2021 kl. 14.00**

Sted: **Clarion Collection Hotel Gabelshus, Oslo**

Kursnummer: **2021679**

Påmeldingsfrist: **1. september 2021**

Dette kurset er obligatorisk for alle tillitsvalgte i stat og kommune. Kurset skal i utgangspunktet gjennomføres før man kan delta på de andre kursene.

Kurset har som mål å gjøre deg tryggere i rollen som tillitsvalgt. Tillitsvalgte som er trygge i rolleforståelsen er bedre til å oppdage og gripe fatt i ulike problemstillinger som berører medlemmene. Det gjør deg også bedre egnet til å delta aktivt i gode prosesser. Dette krever kjennskap til

avtaleverk, organisasjonsforståelse og Juristforbundets politikk, samt bevissthet på egen rolle og relasjoner overfor øvrige parter i arbeidslivet.

Kurset vil gi deg en introduksjon til hovedavtalen og hovedtariffavtalen, begge sentrale avtaler for våre medlemmer i stat og kommune, samt for deg som deres tillitsvalgt. Vi gjennomgår avtalenes formål og intensjon, former for medbestemmelse, virkeområde, klargjør partsforholdet og partenes rettigheter og plikter, sentrale og lokale forhandlingsordninger, i tillegg til å gi en gjennomgang av lønssystemet. Kurset gir deg også kjennskap til Juristforbundet, Akademikernes organisasjonsoppbygging og politikk.

Målsettingen med kurset er å bidra til at du som tillitsvalgt opplever deg trygg i rollen, kjenner det grunnleggende regelverket, hvilke virkemiddel du har tilgjengelig og hvilke arenaer du arbeider på.

Påmelding: www.juristforbundet.no/tillitsvalgt Spørsmål: kursdeltager@juristforbundet.no

Spørsmål kan også rettes per tlf 40 00 24 25. Eventuelt forfall må meldes snarest mulig og senest to uker før kursstart.

JURIST
FORBUNDET

Domstoladministrasjonens tanker

Tanken bak lokale rettssentra er å samle en del justisoppgaver som er spredt på ulike sektorer til ett sted på lokalt nivå

Av Bård Tønder, leder av styret i Domstoladministrasjonen

Tanken om lokale rettssentra ble utviklet i Domstoladministrasjonen (DA) for ca. 10 år siden, og da særlig av daværende direktør, Tor Langbach. (Se for øvrig hans kronikk i Klassekampen 11. mai 2021 om temaet). Ideen den gang kan i korthet oppsummeres som følger:

Tanken bak lokale rettssentra er å samle en del justisoppgaver som er spredt på ulike sektorer – politi, domstolene mv – til ett sted på lokalt nivå (som ikke nødvendigvis er på kommunenivå).

Ideen er at folk har behov for de tilbudene domstolene og politiet har et tilbud om. Noen må foreta vigsler (i dag kommunene), utføre notarialbekreftelser, gi informasjon ved separasjon og dødsfall, bistå med gjeldsordning osv. Det er neppe noen folkelig forventning om at disse og andre lignende oppgaver skal skje i en domstol eller hos politiet. Mange av disse tilbudene må være på et sted som folk kan oppsøke fysisk. I tillegg kommer de justisoppgavene som er lagt til forliksrådene og konfliktrådene.

Kravene til slike tilbud kan sies å være at

- de må være relativt lett tilgjengelige

- de som betjener tilbudene må ha tilstrekkelig og relevant kompetanse
- tilbudene bør være rimelige
- Fordelene med å samordne justissektorens lokale tilbud vil være:
- at brukerne får "én dør inn" til justistilbudene
- at et slikt samlet tilbud gir rom for å bygge opp lokal kompetanse
- at domstoler og politi kan konsentrere sine ressurser mot kjerneoppgavene

Både forliksrådets og konfliktrådets oppgaver bør kunne videreføres og utvikles i et nytt felles organ. En eventuell etablering av et førstelinjes rettshjelpstilbud vil kunne inkorporeres. Man kan også se for seg at et slikt sammenslått/nytt organ kan få domskompetanse i enkelte andre sakstyper og overta forvaltningsgjøremål som i dag ligger til tingretten. Det kan også være andre oppgaver av ikke-polisiær art som kan overføres fra politiet.

Disse synspunktene ble formelt presentert for Justisdepartementet ved DAs høringsuttalelse fra oktober 2013 til NOU 2013: 9 (Politireformen). Her uttalte DA oppsummeringsvis:

«En løsning kan stikkordsmessig være å etablere «lokale rettssentra» for å ivareta oppgaver som flyttes ut fra domstoler og politi, og for å samordne kommende og eksisterende lokale funksjoner. Et slikt tilbud kunne i distriktene etableres med ansvar for flere kommuner etter en konkret, lokal vurdering.

Et slikt slagkraftig lokalt retts-senter vil bli en viktig lokal kompetansebase, og kan tenkes kombinert med andre offentlige oppgaver, f.eks. på rådgivnings/veiledningssiden, eventuelt også med et tilbud på (fri) rettshjelp. Det vil bli spørsmål om det administrative og faglige ansvaret for slike lokale rettssentra. Dette kan det ikke tas stilling til uten å se på hvilke oppgaver som skal tillegges sentrene.»

Siden har DA kommet tilbake til disse tankene ved høringsuttalelsen til Rettshjelpsutvalgets innstilling, der vi støttet en videre utredning av en alternativ rettshjelpsordning, slik skissert av det dissenterende medlem, Cathrine Moksness.

I forbindelse med høringsuttalelsen til Domstolkommisjonens andre delrapport (NOU 2020: 11 Den tredje statsmakt), har DA videreutviklet tankene omkring lokale rettssentra. Bakgrunnen for dette er for det første de alarmerende opplysningene som framkommer i NOUen om senere års utvikling mht *domstolenes faktiske tilgjengelighet for folk flest* under dagens regelverk.

om lokale rettssentra

For det første påvises at utviklingen de senere årene har vist *et jevnt fall i antallet alminnelige tvistesaker*, en tendens som har fortsatt i 2020. Bare fra 2016 til 2020 viser tallene en nedgang i antall tvistesaker på 20,6 prosent. I absolutte tall er dette en nedgang fra 16.348 til 12.976; det vil si 3372 saker.

Under kapitteloverskriften Domstolenes relevans som tvisteløser, analyserer Kommisjonen mer detaljert hvor vi finner nedgangen i alminnelige tvistesaker. Tallene viser at det i perioden 2009-2018 har vært en økning i saker med tvistesum på 5 millioner kroner eller mer, men en nedgang i de øvrige segmentene. Kommisjonen framhever at det er en sterk nedgang i saker med tvistesum på mellom 125 000 og 500 000 kroner, men også en betydelig nedgang i saker med tvistesum under 125 000 kroner (tidligere grense for småkravprosess).

Kommisjonens konklusjon: «Overordnet sett er utviklingen at domstolene har blitt mindre attraktive for tvister av mindre økonomisk verdi.»

Det neste vi har merket oss er Kommisjonens undersøkelse av *nivået på tilkjente sakskostnader* i tingrettene for alminnelige tvistesaker (som er den største gruppen av sivile saker) for perioden 2009 til 2018. Hovedfunnet i analysen er at det har vært en betydelig økning i nivået på sakskostnadene som tilkjennes i tingrettene – 54 prosent økning målt ved median, 92 prosent økning målt ved gjennomsnitt. For saker som gikk over én dag, ble det typisk tilkjent sakskostnader med om lag 60 000 kroner, for saker som gikk over to dager, noe under 150 000 kroner og for saker som gikk over tre dager, om lag 275 000 kroner. Hvis begge

parters sakskostnader er på omtrent samme nivå, risikerer den tapende part å betale det dobbelte av disse beløpene for behandlingen i tingretten. Som Kommisjonen gir uttrykk for er det nærliggende å legge til grunn at den tapende part relativt ofte må betale mellom 150 000 og 300 000 kroner for motpartens sakskostnader. Hvis begge parters sakskostnader er på samme nivå, risikerer den tapende part samlet sett å betale mellom 300 000 og 600 000 kroner for tingrettsbehandlingen.

En tilsvarende undersøkelse som er gjort for lagmannsretten og Høyesterett for perioden 2007 til 2017, viser en enda høyere økning enn for tingrettene (82 prosent for lagmannsrettene og 83 prosent for Høyesterett, målt ved median).

Som kontrast til utviklingen i sakskostnader har den tilsvarende økning i tvistesum målt ved median vært ca. 4 prosent fra 2009 til 2018. Sakskostnadene utgjør mao en stadig større andel av tvistesummen. Av alle alminnelige tvistesaker som ble behandlet i 2018, var de tilkjente sakskostnadene på minst halvparten av tvistesummen i om lag 20 prosent av sakene. Trenden er økende og synlig i alle lagdømmer og for tingretter av ulik størrelse.

Kostnadsøkningen har sammenheng med en betydelig økning av advokatsalærene, og skyldes ikke at rettsgebyret er blitt så mye høyere. Dette må ikke oppfattes som et angrep på nivået på advokatens salær, som er bestemt av markedet. Problemet er vel heller at den klientgruppen som bestemmer markedsprisen på advokattjenester, er en annen enn den jeg her behandler, nemlig den alminnelige borger.

Problemet illustreres i en reportasje i Rett 24 der leder for Advokatforeningens lovutvalg for sivilprosess, advokat Christian Reusch, ble stilt spørsmål om vi er i ferd med å utvikle en prosessordning der folk flest i mindre grad har tilgang. Til dette svarte han: «Det er klart at har du en rørleggerregning på 300.000, så skal du tenke deg godt om før du går til sak. For den kategorien saker kan kostnadsnivået ha noe å si. Det er en stor risiko for å bli sittende igjen med en uforholdsmessig stor regning, sammenlignet med det du kan oppnå med saken.»

Uansett hva man måtte mene om nivået på advokatsalæret, er konsekvensen av denne utviklingen at domstolene er i ferd med å bli mindre aktuelle som alminnelig tvisteløser for folk flest. Det går ut over folks rettsikkerhet, noe som representerer et alvorlig samfunnsproblem. Men dette er også et alvorlig problem for domstolene – kanskje det største problemet som domstolene står overfor i dag og i tida framover. Det er derfor noe DA må adressere.

Det er i denne sammenhengen DA har trukket inn «lokale rettssentra»-modellen som en av flere mulige løsninger på problemet.

Modellen for behandling av rettsvister er temmelig standardisert her i landet. Det er stort sett samme mønster som følges uansett sakens karakter og størrelse. Det er en relativt omstendelig prosess som både er dyr og tidkrevende. Spørsmålet er om dette i mange tilfelle er en prosess som svarer til det reelle behovet. Er det mulig å tilby befolkningen enklere behandlingsformer som ikke forutsetter bistand av advokat?

DAs forrige direktør har ved flere anledninger etterlyst *en profesjonali-* ►

sering av forliksrådene ved at de blant annet tilføres juridisk kompetanse. I dag er disse i all hovedsak lekmannsstyrt. Det er vel og bra i mange mindre saker. Men i mange saker forutsetter saken en viss grad av juridisk kompetanse dersom mekling med sikte på forlik skal bli fruktbar. Og særlig gjelder dette i den grad forliksrådet skal avsi dom som kan gi en slik autoritet at partene vil kunne slå seg til ro med dommen.

Hvordan kan man tenke seg en annerledes domstolsbehandling knyttet til et profesjonalisert forliksråd?

Det er i dag en tendens til – blant annet som en konsekvens av det økte kostnadsnivået i domstolene – at flere og flere sakstyper avgjøres av nemnder i forvaltningen. Saksbehandlingen i nemndene er langt enklere og billigere enn i domstolene. Da foretrekkes nemndene foran domstolene. Dermed blir det ofte nemndene og ikke domstolene som avgjør slike saker.

Om behandlingen i nemndene heter det i NOU 2020: 11, på side 68:

Et særtrekk ved nemndene er at saksbehandlingen i all hovedsak er skriftlig og følger forvaltningsloven. I enkelte sakstyper er det likevel åpnet for kortere muntlige høringer. I tillegg veiledes gjerne partene av egne sekretariater, og de er i liten grad representert ved advokat. Partene har heller ikke samme ansvar for sakens opplysning som de vil ha etter tvisteloven, og de risikerer ikke å måtte bære motpartens sakskostnader. I enkelte av nemndene er spesialistkompetansen fremtredende.

Det bør ikke være noe i veien for at forliksrådet innrettes slik at en tilsvarende behandling av saken kan gjøres der. Og her må behandlingsformen kunne variere ut fra sakens karakter, f.eks. med eller uten sakkynndig (med)dommer, skriftlig behandling eller også muntlig, føring av vitner mm. For mange parter vil dette kunne være fullt ut tilfredsstillende for å få en rask og rimelig løsning på et uklart rettsforhold. Det gjelder kanskje først og fremst i rene økono-

miske saker, som f.eks. tvisten om rørleggerregningen på kr 300 000, som advokat Reusch nevner.

Men dette bør også være en behandlingsform som vil passe for behandlingen av mange *forvaltningsaker*, noe som igjen kan bidra til å øke domstolskontrollen med forvaltningen. Også på dette området viser statistikken bekymringsfulle tall. Andelen saker som gjelder forvaltningsrett innenfor kategorien «alminnelige tvistesaker», har ifølge NOUen falt med 2 prosent fra 8 prosent i 2016 til 6 prosent i 2018.

Uansett hva man måtte mene om nivået på advokatsalæret, er konsekvensen av denne utviklingen at domstolene er i ferd med å bli mindre aktuelle som alminnelig tvisteløser for folk flest

Det er neppe tvilsomt at også på dette området har kostnadsveksten fått betydning for befolkningens mulighet til å anlegge søksmål mot forvaltningen. Det er altså ikke bare tale om et alvorlig rettssikkerhetsproblem for enkeltindividet, men også et hinder for nødvendig kontroll og korreksjon av forvaltningens praksis, noe som ytterligere understreker behovet for å finne prosessformer som senker terskelen for å bringe forvaltningssaker inn for domstolene.

Et profesjonalisert forliksråd inkludert i et «lokalt rettscenter», vil kunne være en slik løsning.

Det andre forholdet som DA har pekt på i sin høringsuttalelse som aktualiserer temaet «lokal rettscenter», er de siste tiders økt bruk av digital kommunikasjon/fjernmøter ved forklaringer gitt av parter og vitner i rettsprosesser. Det er all grunn

til å tro at det også etter pandemien vil bli tilrettelagt for økt bruk av fjernmøter, både fordi fjernmøter er enkelt og effektivt og letter tilgjengeligheten til domstolene, og fordi det sparer miljøet.

Også i denne sammenhengen vil lokale rettscenter kunne ha en viktig funksjon. Ikke alle aktører i rettsprosessen har tilgang til, eller erfaring med, bruk av digitale verktøy. Et lokalt rettscenter vil kunne gi den nødvendige bistand, noe som gir like muligheter for alle til digital kommunikasjon med domstolen. I tillegg kommer at det i dag ikke stilles formelle krav til lokaliteten der slike forklaringer avgis, noe som kan gå ut over rettens verdighet. En løsning på dette kan være at det gjennom lokale rettscenter stilles egnede lokaler med personale til disposisjon for brukerne. Lokale rettscenter kan på denne måten bidra til å gi gode rammer for alle deltakere i rettsprosessen.

I høringsuttalelsen er det også skissert en mulig løsning på problemet ved å endre prosesslovgivningen for tingrettene på tilsvarende måte som jeg her har skissert for forliksrådene, slik at den blir mer egnet for selvprosederende. Et annet alternativ er å bygge videre på ordningen med småkravprosess.

DA har i de siste åtte årene måttet prioritere arbeidet med å gi gode rammebetingelser for effektivitets- og kvalitetsutviklingen i domstolene i form av en hensiktsmessig domstolstruktur og en digitalisert behandling. Ved de senere års bevilgninger over statsbudsjettet og Stortingets beslutning fra desember 2020 er dette nå plass. Kanskje bør DAs nye satsingsområde være å arbeide for en god tilgjengelighet til domstolene som tvisteløser for folk flest. I så fall bør ideen om «lokale rettscenter» stå sentralt i vurderingen.

GRATIS

Deltakelse og opphold
i enkeltrom er gratis.
Reiseutgifter dekkes
etter billigste
reisemåte.

Foto: Mats Grimseeth

Tillitsvalgtkonferansen 2021

Kurs for tillitsvalgte

Målgruppe: **Tillitsvalgte i alle sektorer**
Fra: **Torsdag 25. november 2021**
Til: **Fredag 26. november 2021**
Sted: **Farris bad, Larvik**
Kursnummer: **2021650**
Påmeldingsfrist: **20. september 2021**

**Hold av datoen! Konferansen er for
tillitsvalgte fra alle seksjoner.**

Konferansen er en påskjønnelse og samlingsplass for tillitsvalgte fra alle sektorer. Det blir varierte faglige temaer, kulturelle innslag og en fin arena for ideutveksling og nettverksbygging.

Invitasjon med påmelding til konferansen blir sendt ut til alle tillitsvalgte. Der vil det komme nærmere informasjon om tidspunkt og program. Påmeldingsfrist 20. september.

Begrenset antall plasser. Vi følger Folkehelseinstituttets anbefalinger. Konferansen gjennomføres med forbehold om at det er mulig ut fra gjeldende smittevernsregler.

**JURIST
FORBUNDET**

Privat

Påmelding: www.juristforbundet.no/kurs Spørsmål: kursdeltager@juristforbundet.no

Spørsmål kan også rettes per tlf 40 00 24 25. Eventuelt forfall må meldes snarest mulig og senest to uker før kursstart.

Arbeidslivet

Råd og bistand fra Juristforbundets eksperter

Juristforbundet tilbyr sine medlemmer juridisk rådgivning og bistand innenfor arbeidsrettslige spørsmål. Kommer du som medlem i en vanskelig situasjon på arbeidsplassen, er det bare å kontakte Juristforbundets advokater.

Kontakt

Sentralbord: 40 00 24 25

E-post: advokat@juristforbundet.no

Taushetsplikt i varslingssaker

Juristforbundets medlemmer blir med jevne mellomrom involvert i varslingssaker, både som varsler, omvarslet, leder og som tillitsvalgt/verneombud.

Ragnhild Bø Raugland,
advokat i Juristforbundet

I en varslingssak oppstår det fortløpende, rettslige problemsstillinger som må håndteres, avhengig av varselets innretning. Gjennomgående for mange av disse problemstillingene, er at de ikke er utfyllende, rettslig regulert, samtidig som grunnleggende prinsipper og interesser kommer i konflikt med hverandre. Vi må derfor tilnærme oss kjernen i disse ved å bruke andre

rettskilder og metoder, samt ulovfestet rett. Spørsmålet om taushetsplikt i varslingssaker er en slik problemstilling.

Arbeidsmiljølovens regler om varslings
Varslingsreglene er regulert i arbeidsmiljølovens kap. 2A. Bestemmelsene ble revidert og styrket ved lovendring i januar 2020. Formålet var blant annet å klargjøre hva som er kritikkverdige forhold som det kan varsles om, og fremgangsmåten ved varslings. Videre ble arbeidsgivers aktivitetsplikt presisert ved lovendringene, samt at forbudet mot gjengjeldelse ble klargjort og styrket. Det samme gjelder krav på erstatning og oppreisning ved brudd på reglene. Videre ble det gitt pålegg om varslingsrutiner også i mindre virksomheter.

Kapittel 2A har avslutningsvis en bestemmelse om «*Taushetsplikt ved ekstern varslings til offentlig virksomhet.*» I første punkt fastsettes følgende:

«*Når tilsynsmyndigheter eller andre offentlige myndigheter mottar et*

eksternt varsel om kritikkverdige forhold, plikter enhver som utfører arbeide eller tjeneste for mottakerorganet, å hindre at andre får kjennskap til arbeidstaker navn eller andre identifiserende opplysninger om arbeidstaker.»

Av bestemmelsen 2. ledd går det frem at taushetsplikten også gjelder overfor sakens parter og deres representanter. Forvaltningslovens §§ 13-13e gjelder ellers tilsvarende. Her fastsettes at «*Enhver som utfører tjeneste eller arbeid for et forvaltningsorgan, plikter å hindre at andre får tilgang eller kjennskap til det han i forbindelse med tjenesten eller arbeidet får vite om (...) noens personlige forhold.*»

Begrepet «*noen personlige forhold*» er ikke endelig definert, og det kan by på tvil om opplysningene er undergitt taushetsplikt eller ikke. Med henvisning til personvernlovgivningen er det gode grunner for å være særskilt bevisst på taushet om noens personlige forhold, og da i utvidet forstand.

Bestemmelsen om taushetsplikt i § 2A-7 er begrenset til varsling til offentlig myndigheter. I høringsrunden i 2016 ble det påpekt at samme regel bør gjelde for varslingssaker generelt, uten at dette er videre drøftet i forarbeidene fra 2016/2017:

«Departementet mener at hensynet til varslere og potensielle varslere tilsier at reglene om taushetsplikt i varslingssaker bør være like og tilgjengelige for dem det gjelder og at også kritikkverdige forhold som ikke nødvendigvis er lovbrudd bør omfattes. Likelydende regelverk for alle offentlige myndigheter som mottar henvendelser som kan karakteriseres som eksternt varslings, vil

sikre forutberegnelighet for varslere, ved at de får den samme identitetsbeskyttelsen uavhengig av hvilke kritikkverdige forhold de varsler om og til hvilken myndighet.

Bestemmelsen regulerer ikke krav om taushetsplikt for arbeidsgivere og vil derfor ikke gjelde ved intern varsling i en offentlig virksomhet, eksempelvis dersom en ansatt i en tilsynsetat varsler om kritikkverdige forhold i etaten til sin egen arbeidsgiver....Taushetsplikten gjelder overfor sakens parter og deres representanter og går dermed foran reglene om partsinnsyn i forvaltningsloven § 18..»

Som rådgivere i varslingssaker mener Juristforbundet at de samme hensynene for konfidensialitet bør gjelde også i andre varslingssaker, uavhengig av hvor varselet sendes.

Dette samsvarer også med andre rettsregler, som for eksempel reglene om taushetsplikt og personvernlovgivningen.

Utover aml. § 2A-7 finnes det ikke en generell lovhjemmel som regulerer taushetsplikt i varslingssaker. En må derfor vurdere andre rettslige hensyn, som lojalitetsplikt, personvern hensyn, prinsipper om et fullt forsvarlig arbeidsmiljø og saklighetshensyn, og tilpasse disse til vars-

lingssaker. Hvilke forhold som typisk vil være konfidensielle, er varslersens identitet, varselets innhold, hvem som er omvarslert og virksomhetsrelaterte forhold. Disse opplysningene skal behandles fortrolig av alle involverte parter i saken, og ikke gjøres tilgjengelig uten partenes samtykke. Hensynene bak reglene er å avgrense skadeomfanget av varselet. Dette gjelder blant annet faren for gjengjeldelse ovenfor varsler, plikten til å ivareta arbeidsmiljøet, virksomhetens omdømme og skadevirkninger for omvarslende. Opplysninger om varslingssaken må heller ikke fremstilles slik at det er mulig å identifisere vedkommende, ved for eksempel å omtale varsleren som en juridisk saksbehandler på kommunens barnevernkontor.

Konfidensialitet blir særskilt utfordrende dersom varselet er sendt til media eller at det har blitt offentliggjort på annen måte. Det ligger da et ansvar for alle involverte å begrense skadeomfanget, for eksempel ved at en ikke tar initiativ til, eller åpner for, en offentlig debatt hvor personvern og taushet ikke ivaretas. Ytterligere en utfordring får en dersom varselet gjelder en offentlig virksomhet, hvor hensynet til allmennhetens interesser står sterkere. Selv i disse tilfellene er det viktig at fremstillingen ivaretar taushetsplikten. Dette er blant annet omtalt i en sak for Sivilombudsmannen, SOM-2011-2414.

Saksbehandlingsrutiner i varslingssaker

I varslingssaker er det sentralt å få klarhet i alle relevante opplysninger for å få gjennomført en god og grundig saksbehandling av varselets innhold. Arbeidsmiljøloven gir pålegg om rutiner for hvordan et varsel skal behandles i virksomheter med mer enn fem ansatte. Hvordan rutinene

skal utformes og hva de skal inneholde, er det gitt råd om på Arbeidstilsynets informasjonssider. Når det gjelder konfidensialitet og taushetsplikt skriver tilsynet følgende:

«Hvilke saksbehandlingsprinsipper skal arbeidsgiver ta hensyn til ved behandlingen av et varsel (for eksempel konfidensialitet, habilitet og kontradiksjon)?»

Arbeidstilsynet:

Gode varslingsrutiner er et resultat av skreddersøm. De må tilpasses situasjonen og behovet i hver enkelt virksomhet

For å kartlegge faktum i varslingssaker, benyttes gjerne en metode med intervjuer av de involverte, ved å kalle inn alle berørte til kartleggingssamtaler («faktaundersøkelse»). Uavhengig av hvilke metoder som benyttes, bør det være en generell påminnelse om at alle som blir trukket inn i saken, må være bevisst på taushetsplikten, med pålegg om ikke å snakke om forholdet i andre sammenhenger. Dette gjøres normalt ved at det signeres en taushetserklæring. Opplysninger i saken vil imidlertid kunne bringes videre til de direkte berørte, som for eksempel omvarslende. Den eller de skal da gis muligheter for å gi sin versjon, i tråd med reglene om kontradiksjon.

Undersøkelsene/intervjuene sammenfattes normalt i en rapport. Denne skal normalt ikke være offentlig tilgjengelig. De som er direkte berørt av rapportens konklusjoner skal informeres om disse. Det

er ikke slik at de som har blitt intervjuet eller bidratt med innspill til rapporten, har rett til innsyn, utover opplysninger som kan identifiseres med vedkommende. Rapporten bør behandles av overordnet organ, som et styre eller lignende. Styremedlemmene har taushetsplikt om rapportens innhold. Den skal ikke gis til media eller andre organ.

Øvrige forhold

Som nevnt over, er ikke de faktiske forholdene rundt taushet og konfidensialitet i varslingssaker utfyllende regulert i loven eller varslingsrutinene. Man blir derfor henvist til andre rettskilder som uttalelser fra Sivilombudsmannen, rettspraksis, forvaltningspraksis, teori og ikke minst, reelle hensyn.

Dersom det har blitt begått et brudd på reglene om konfidensialitet, er det vanskelig å få rettet opp dette. Den som har gjort feilen bør beklage i de samme fora som der hvor opplysningene har lekket. Dersom arbeidstaker har blitt utsatt for ulovlig gjengjeldelse som følge av feilen, kan det kreves erstatning og oppreisning, jf. aml. § 2A-5.

Avslutningsvis

Oppsummert mener vi det må være en høy grad av bevissthet og profesjonalitet ved behandling av varslingssaker. Følelsesmessige reaksjoner og personlige meninger må tre tilbake for en forsvarlig saksbehandling. Dette gjelder i alle sektorer.

Etter vårt syn bør det i varslingssaker være et bærende prinsipp at hensynet til fortrolighet for varsler, omvarslende og virksomheten som sådan, bør veie tyngre enn hensynet til meroffentlighet og allmennhetens interesser. Dette bør også gjelde varslingssaker i offentlige virksomheter, hvor hensynet til allmennhetens interesser i utgangspunktet står sterkt.

GRATIS

Deltakelse og opphold i enkeltrom er gratis. Reiseutgifter dekkes etter billigste reisemåte.

Foto: iStock.com/alvarez

Forhandlingsteknikk

Kurs for tillitsvalgte

Målgruppe: **Tillitsvalgte i alle sektorer**

Fra: **Torsdag 21. oktober 2021 kl 10.00**

Til: **Fredag 22. oktober 2021 kl 14.00**

Kursnummer: **2021656**

Fra: **Torsdag 11. november 2021 kl 10.00**

Til: **Fredag 12. november 2021 kl 14.00**

Kursnummer: **2021682**

Sted: **Thon Hotel Vettre, Asker**

Påmeldingsfrist: **16. september 2021**

Et intensivt kurs for tillitsvalgte i alle sektorer der deltakerne lærer å forhandle målrettet og effektivt. Innledningsvis gis en teoretisk og strategisk innføring i forhandlingsprosessen. Dette følges opp med øvelser og praktisk trening. Deltakerne får testet ut egne ferdigheter og utviklet disse videre.

Kurset veksler mellom gjennomgang av forhandlingsteori/forhandlingsteknikk og praktiske øvelser. Det legges opp til mye bruk av simuleringsøvelser der deltakerne selv skal

gjennomføre ulike typer forhandlinger. Kurset er generelt i formen, dvs. det fokuserer på alle typer forhandlinger. Det kan være en fordel å ha gjennomgått innføringskursene som Juristforbundet tilbyr før man melder seg på dette.

Vi legger vekt på å skape en trygg og åpen atmosfære på kurset. Deltakerne skal få prøvd ut sine ferdigheter, og de får konstruktiv tilbakemelding. Det legges betydelig vekt på egeninnsats fra dem som er med. Avslutningstidspunkt første dag kan variere.

Det er en forutsetning for å delta på kurset at alle deltakerne er til stede fra start til slutt.

Kurset gjennomføres med forbehold om at det er mulig ut fra gjeldende smittevernsregler på de aktuelle tidspunktene.

Påmelding: www.juristforbundet.no/tillitsvalgt Spørsmål: kursdeltager@juristforbundet.no

Spørsmål kan også rettes per tlf 40 00 24 25. Eventuelt forfall må meldes snarest mulig og senest to uker før kursstart.

JURIST
FORBUNDET

Kari Killén: Sveket I og Undersøkelser til utsatte barns beste. Tverrfaglig kompetanse og samarbeid

Rystende, men nødvendig, lesning

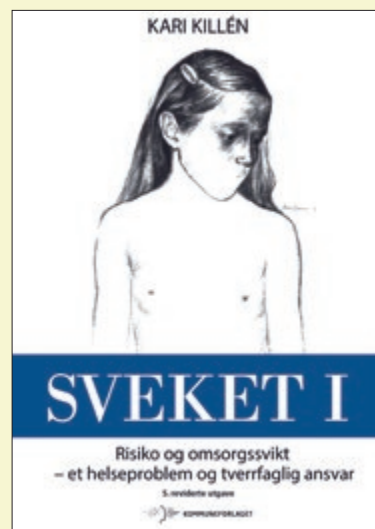
Det er en begivenhet at dr. philos. Kari Killén, vår Grand old lady på barnevernsområdet, i år kommer med to nye bøker, sjette utgave av Sveket I og en egen bok med tittelen Undersøkelser til utsatte barns beste. Tverrfaglig kompetanse og samarbeid. Bøkene fortjener å bli lest av mange, også av jurister som på forskjellig vis er med i det faglige bolverket samfunnet har bygd opp for å beskytte barn.

Anmeldt av Ann-Kristin Olsen

Det er dessverre ennå slik at mange barn utsettes for alvorlig risiko på grunn av omsorgspersoners rusmiddelbruk, konfliktfylte og voldelige samliv, psykiske problemer og alvorlige psykiske lidelser. Noen omsorgspersoner utsetter barnet sitt for psykiske, fysisk og/eller seksuelle overgrep, eller vanskjøtter det så alvorlig at barnets fysiske eller psykiske helse og utvikling er i alvorlig fare. I tillegg er det dokumentert at også samfunnets vernsvikter, både når det gjelder forebygging, avdekking, irrettføring og bistand til barna.

Jeg ledet arbeidet med NOU 2017:12 *Svik og svik* hvor vi gjennomgikk et utvalg av de alvorligste sakene om vold, overgrep og omsorgssvikt. Vi avdekket så omfattende systemsvikt at vi kalte det svik mot barna. Temaet i Killéns bøker er derfor like aktuelt i dag som i 1988, da hun tok sin doktorgrad med avhandlingen *Omsorgssvikt og barne-mishandling*.

Kari Killén er en nestor som både underviser, veileder og gir konsultasjon både i Norge og internasjonalt. Hun har klinisk erfaring fra arbeid i barne- og ungdomspsykiatrien, familierådgivning og voksenpsykiatrien, og hun er hyppig brukt som sakkyndig i barnevernsaker.

Hun skriver i forordet til *Sveket I* at hvis vi skal gi barnets beste-begrepet innhold, kreves det kunnskap. Uten grundig forståelse mener Killén at det ikke er mulig å drive forebyggende arbeid eller å gripe inn i alvorlige situasjoner. Her er jeg hjertens enig og vil understreke at denne kunnskapen er relevant for alle yrkesgrupper som møter foreldre og barn. Etter mitt skjønn finnes mye av denne kunnskapen i boka.

Vi vet i dag at risiko og omsorgssvikt handler om et samspill mellom

Ann-Kristin Olsen. (Foto: Stig Weston)

Synet på oppdragelse
og hva som er «godt for
barn» skifter fra kultur
til kultur og fra en
tidsepoke til en annen

samfunn og kulturelle forhold, stressfaktorer, nettverksforhold, samlivsforhold samt personlighetsfaktorer hos både foreldre og barn. Da første utgave av *Sveket I* kom for nesten 30 år siden, introduserte den en helhetlig modell som i løpet av de årene som er gått, er blitt ytterligere bekreftet og videreført av forskere og praktikere. Den sjette utgaven viderefører hovedpunktene i denne modellen, men gjenspeiler også den store aktiviteten man nå ser for å integrere omsorgssvikt og overgrep, tilknytningsteori samt hjerne- og traumeforskning.

Boka inneholder derfor også nytt og aktuelt stoff, for eksempel beskrive hun sin HDT-modell, som gir en helhetlig differensiert tilnærming, over 16 interessante sider. Hun introduserer også en ny forskningsmetode, Care Index (CI), for å undersøke samspillet mellom foreldre og barn. Killén har selv benyttet CI i en større norsk undersøkelse og nevner at indeksen også kan være nyttig for helsesykepleiere og barnehagelærere.

Et nytt og interessant kapittel tar utgangspunkt i at synet på oppdragelse og hva som er «godt for barn» skifter fra kultur til kultur og fra en tidsepoke til en annen. I vår egen kultur har det skiftet etter hvert som vår forståelse av barn, barns behov og barns utvikling har økt og forholdene i samfunnet har gjort det mulig. Refs og ris for å straffe barn til bedre oppførsel har vært forbudt i Norge siden 1972. Killén spør om det er mulig å formulere noen foreldrefunksjoner som er viktigere enn andre, og som er avgjørende for barns utvikling uansett kultur og uansett historisk sammenheng.

Hun presenterer på grunnlag av litteraturgjennomgang, klinisk erfaring og egen forskning syv slike sentrale foreldrefunksjoner og illustrerer sin påstand med konkrete eksempler. Dette er spennende lesning!

Killén skriver at hun er blitt motivert av de mange barnevernsakene som er blitt reist for Den europeiske menneskerettsdomstolen i Strasbourg (EMD) til å bidra til

et mer solid faglig-etisk grunnlag for samtlige profesjoner som møter foreldre i vanskelige situasjoner. Domstolen har som kjent pekt på at sakene har vært for dårlig undersøkt og utredet. Hun viser til at økt kunnskap om konsekvensene av omsorgssvikt har gjort det nødvendig med en revisjon av boka.

Jeg tolker henne slik at hun håper på at mer kunnskap om konsekvensene, både for barnet, familien og samfunnet, kan føre til at vi investerer mer i å se, lytte til og forstå barnet og hjelpe både barnet og foreldrene. Den som leser boka, får dele Killéns oppsamlede kunnskap om hvilke omfattende og alvorlige konsekvenser omsorgssvikt har. Det er rystende lesning. Det er nødvendig lesning.

Ann-Kristin Olsen er tidligere fylkesmann i Vest-Agder, sysselmann og politimester i Halden og har i mange år arbeidet med barns rettigheter.

Nytt om navn

Ansettelse og utnevnelser

Aleksander Sandtrøen, Advokat, Tromsø kommune – Kommuneadvokaten

Anders Torkildsen Nytrøen, Advokat/Director, BDO Advokater AS, Oslo

Andreas Kruszewski, Poliitiadvokat 2, Oslo

politidistrikt – ENS – Enhet sentrum

Andreas Sætre Hanssen, Advokat, Zipip Advokat AS

Anne Cecilie Geelmuyden, Seniorrådgiver, Kompetanse Norge

Anne Marie Sand, Avdelingsleder, NAV Oppfølging utland

Arve Skjærnvø, Personalsjef, Melhus kommune

Astrid Vike Øygarden, Fagdirektør, Utenriksdepartementet

Berit Nettli, Underdirektør, Skatteetaten Innsats Drammen

Camilla Iselin Kvamsdal, Rådgiver, Kriminalomsorgsdirektoratet (KDI)

Cecilie Sjursen, Advokat, Advokatfirmaet CLP DA

Charlotte Heberg Trondal, Specialist Counsel, Advokatfirmaet Thommessen AS, Oslo

Christine Hamnen, Ekspedisjonssjef, Kommunal- og moderniseringsdepartementet (KMD)

Dejan Kuburic, General Counsel, Aker Clean Hydrogen AS

Einar Kjelland-Mørde, Advokatfullmektig, HELP Forsikring AS

Eivind Vigeland Grøn, Seniorrådgiver, NAV Arbeids- og velferdsdirektoratet

Elin Flatøy, Seniorrådgiver, Statsforvalteren i Vestland – Bergen

Elise Christiansen Sørby, Rådgiver, Utlendingsnemnda (UNE)

Erlend Toftegaard, Rådgiver, NAV Klageinstans Sør – Avd Kristiansand

Espen Andreas Eldøy, Juridisk rådgiver, Creo – Forbundet for kunst og kultur

Espen Garmannslund, Personvernombud, Haraldsplass Diakonale Sykehus AS

Geir Hatling, Daglig leder, Takst-Forum Trøndelag AS

Grethe Renate Asbøll, Advokatfullmektig, Advokatfirmaet Lag AS

Gro Christine Bakkerud, Seksjonssjef, Statens vegvesen – Divisjon Trafikant og kjøretøy – Lillehammer

Gro Grytli Mostuen, Advokat, Regjeringsadvokaten

Gro Kværnå, HR-sjef, Hvaler kommune

Hamzah Sajid, Saksbehandler, PRA Group Norge AS

Hanne Naustdal, Rådgiver, Arbeidstilsynet – Søknader og meldinger, avd Bergen

Hanne Riksheim, Seniorrådgiver, Barne- og familiedepartementet, Forbrukerseksjonen

Hanne Schreiber Braathen, HR leder, Tide Buss AS – Avd Sør

Helge Ekelund, Advokat/partner, Advokatfirmaet Parmer AS

Hilde Mæhlum Bjerkestuen, Rådgiver, Justis- og beredskapsdepartementet, Lovavdelingen

Inan Begic, Rådgiver anskaffelser, Bergen kommune

Ingvild Vestre Boksasp, Advokat, Nordre Follo kommune

Jeanette Dahlen, Innkjøpsrådgiver, Trondheim kommune – Trondheim bydrift

Joakim Zahl Fjell, Kommuneadvokat, Sola kommune – Kommuneadvokaten

Johannes Kleppe, Advokat, Indem Advokatfirma AS

Josef Adam Younes, Advokatfullmektig, Advokatfirmaet Sulland AS

Julie Kristine Rosnes, Advokat, Finansklagenemnda

Jørgen Markus Jørgensen, Fagleder, Gatejuristen Oslo

Karin Johanne Nordby, Advokatfullmektig, Advokatfirmaet Thommessen AS, Oslo

Kathrine Knudsen Tilrem, Visedministrerende direktør, Newsec Basale AS

Katrine Legg Hauger, Seniorrådgiver/ personvernkoordinator, Tolletaten, Grendedivisjonen, Operativ

fellesavdelingen, Juridisk seksjon

Kjetil Landmark, Legal Counsel, Scatec ASA

Knut Kolloen, Lagdommer, Agder lagmannsrett

Kristian Bårseth, Advokat, Advokatfirmaet Schjødt AS, Oslo

Kristin Bugge Midthjell, Advokat, Advokatfirmaet Tvetter og Kløv fjell AS

Kristine Foss, Seniorrådgiver, Kulturdepartementet

Kristine Hovind Bønnsdalen, Juridisk rådgiver, Landbruksdirektoratet

Kristoffer Nerland, Advokat, Regjeringsadvokaten

Kristoffer Nordnes Myrbakk, Prosjektleder, Sykehusinnkjøp HF Divisjon Nord, Tromsø

Kyrre Rørstad, Advokat, Advokator Advokatfirma AS

Lars Grøndal, Advokat, Norske Boligbyggelags Landsforbund (NBBL)

Lars Gunnar Stenstad, Leder kreditt og spesialengasjement, SpareBank 1 Østfold Akershus

Lars Reinholdt-Østbye, Politiinspektør, Øst Politidistrikt – Felles enhet for påtale

– annen alvorlig og organisert kriminalitet

Lene Kamsvåg, Jurist/ eiendomsmeglerfullmektig, Utleiemegleren Trondheim AS

Lene Marie Knudsen, Seniorrådgiver, Justis- og beredskapsdepartementet

Liss Sunde, Senioradvokat, Kluge Advokatfirma AS

Maren Vaagan, Juridisk seniorrådgiver, Datatilsynet

Margrethe Helleberg, Spesialkonsulent II, Oslo kommune – Velferdsetaten

Maria Bjørnsen, Spesialrådgiver, Viken fylkeskommune – Oslo

Maria Robberstad Strand, Juridisk rådgiver, Forbrukertilsynet – Tromsø

Maria Therese Karlsson Hauger, Group Legal Counsel, Tine SA

Marianne Jakobsen, Direktør, Utlendingsnemnda (UNE)

Markus Aarskog Pettersen, Utreder/Rådgiver, Borgarting lagmannsrett

Matias L'Abée-Lund, Advokatfullmektig, Arctic Securities AS

Mikkel Hessen, Advokat, Marstrand Advokatfirma AS

Miriam Crane, Advokatfullmektig, Advokatfirmaet Nidaros da

Mona Kristin Berg, Advokatfullmektig, Advokatfirma Sølverud AS

Målfrid Irene Krane, Fagdirektør, Barne- og familiedepartementet

Nicolay Bergli Alexandersen, Legal Counsel, Aker Horizons AS

Nora Brauten Opdal, Rådgiver/Saksbehandler, NAV Klageinstans Midt-Norge

Oda Ørmen Vinjevoll, Advokat, Bauta Advokatfirma AS

Petter Kirkeby, Advokat, Advokatfirma Petter Kirkeby

Petter Ludvig Andersen, Konsulent personvern, Transcendent Group Norge AS

Reidun Kristin Mæhlum, Seniorrådgiver, Arbeidstilsynet – Tilsyn Nord Trondheim

Rune Deglum, Konserndirektør, BP Gruppen Norge AS

Rune Nordby, Sorenskriver, Follo og Nordre Østfold tingrett

Siren Irene Preto, Partner, Preto Askevold & Fehr Advokatfirma

Siri Merethe Rønning, Senioradvokat, Advokatfirmaet Simonsen Vogt Wiig

Trondheim AS

Solveig Kjelberg, Personvernrådgiver, Norgesgruppen ASA

Steinar Nyrud, Advokat, Advokatfirmaet Nyrud AS

Stian Frydenberg Hermansen, Konstituert statsadvokat, Oslo statsadvokatembeter

Stine Clementz-Antonsen, Seniorrådgiver, Tolletaten – Juridisk divisjon,

Rettsavdelingen Oslo og Akershus

Sundas Arshad, Poliitiadvokat, Poliitiets utlendingsenhet

Susana Løved, Jurist, Stiftelsen Kirkens Bymisjon – Rettshjelpsentralen

Sven Magnus Rørtz, Advokat/fagsjef, Norsk Eiendom

Terje Nordal, Seniorskattejurist, Skatteetaten Innsats Hagesund

Therese Vasset, Advokatfullmektig, Advokator Advokatfirma AS

Thomas Nortvedt, Manager, Rambøll Management Consulting

Tonje Kyrkjeeide Åsebø, Rådgivende jurist, Øygarden kommune

Tor Henning Rustan Knudsen, Partner, KPMG Law Advokatfirma AS – Oslo

Tor Nagelgaard, Rådgiver, Bjørnafjorden kommune

Tor Øvergård, Byggesaksbehandler/rådgiver, Vestvågøy kommune

Tore Øydne, Advokat, Advokatene Stray & Wåland

Torkel Tjørhom Fandrem, Politi fullmektig, Sør-Vest politidistrikt

Vegard Spiten, Seniorskattejurist, Skatteetaten Skattedirektoratet Oslo

Vibeke Hein Bæra, Advokat, Advokatfirmaet Hein Bæra AS

Vilde Kvist Rydvang, Advokatfullmektig, Advokatfirmaet Grette AS

Vivi Cecilie Bjerkaas, Advokat/partner, Gram, Hambro & Garman Advokatfirma AS

Wiebe van Meenen, Spesialrådgiver, Helse Sør-Øst – Sykehuspartner HF Avd Oslo

Nye medlemmer i Juristforbundet

Jan Gwen Hellinx, Legal Counsel, B2 Holding ASA

Maren Graneggen, Rådgiver, NAV Kristiansand

Mathias Røer Falch, Advokatfullmektig, Oslo kommune – Kommuneadvokaten

Thomas Lundberg, Advokat/Partner, Advokatfirmaet Lundberg & Langva AS

Varda Hussain, Juridisk rådgiver, Utlendingsdirektoratet (UDI)

Nye studentmedlemmer i Juristforbundet

Felix Tang Engesmo, Universitetet i Oslo

Jacob Bouter, Universitetet i Oslo

Mathias Weine Lundstrøm, Universitetet i Bergen

Sanna Angoori, Universitetet i Bergen

Torjus Sølverud, Universitetet i Bergen

Hovedstyret

President

Håvard Holm

hho@juristforbundet.no

Visepresident

Katrine Bratteberg

kb@juristforbundet.no

Styremedlemmer valgt av Landsmøtet

Tone Helén Brodal

tone-helen.brodal@gjensidige.no

Lars Marius Heggberget

larsmhe@online.no

Karoline Dystebakken (møtende varamedlem)

karoline.dystebakken@arbeidstilsynet.no

Styremedlemmer valgt av seksjonene

Sverre Joachim Wiese Bromander (Juristforbundet – Stat)

sverre.bromander@gmail.com

Benedicte Gram-Knutsen (Juristforbundet – Kommune)

benedicte.gram-knutsen@bergen.kommune.no

Kirsten Aase Bleskestad (Juristforbundet – Dommerforeningen)

kirsten.bleskestad@domstol.no

Nasjida Noorestany (Juristforbundet – Student)

nasjida.noorestany@gmail.com

Anders Schrøder Amundsen (Juristforbundet – Privat)

a.s.amundsen@gmail.com

Ansattes representant

Hanne Eie Sudland

hes@juristforbundet.no

Generalsekretær

Magne Skram Hegerberg

msh@juristforbundet.no

Medlemsguide

Har du flyttet eller byttet jobb?

juristforbundet.no/minside

medlem@juristforbundet.no | 40 00 24 25

Forsikring – medlemstilbud

Juristforbundet Forsikring

juristforbundet.no/forsikring

forsikring@juristforbundetforsikring.no | 23 11 33 11

Bank – medlemstilbud

Handelsbanken

handelsbanken.no/juristforbundet

Finn ditt nærmeste bankkontor for kontakthinformatjon

Juristforbundets advokatkontor

juristforbundet.no/advokatkontoret

advokat@juristforbundet.no | 40 00 24 25

Lønnsstatistikk/lønnskalkulator

juristforbundet.no/lonnskalkulator

Juristen

juristen.no

Redaksjonen:

redaksjonen@juristen.no | 482 48 352

Annonser:

randi@storybold.no | 995 20 500

Jobbmarkedet

juristen.no/stilling

Juristenes Utdanningsenter

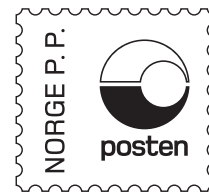
jus.no | 40 00 26 62

Juristforbundet | 40 00 24 25 | www.juristforbundet.no | post@juristforbundet.no

Kristian Augusts gate 9, 0164 Oslo

JURIST
FORBUNDET

Returadresse:
Juristforbundet
Kristian Augusts gt 9
0164 Oslo

Sjekk våre nettsider **www.juristen.no**

Enten du foretrekker mobil, nettbrett eller desktop

- siste nytt
- stillingsannonser
- debatt
- fagstoff

Tips oss på **redaksjonen@juristen.no**